

Міністерство освіти і науки України
Університет митної справи та фінансів

Факультет фінансовий
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кваліфікаційна робота магістра

на тему: Кредитування юридичних осіб як чинник прискорення
економічного розвитку держави

Виконав: здобувач освіти групи ФК 23-2м
спеціальність 072«Фінанси, банківська
справа, страхування та фондовий ринок»

Глушаков Андрій Іванович
(прізвище, ім'я та по-батькові)

Керівник к.е.н., доцент Панасейко І.М.
(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Рецензент _____
(місце роботи)

(посада)

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Дніпро – 2025

АНОТАЦІЯ

Глушаков А. І. Кредитування юридичних осіб як чинник прискорення економічного розвитку держави.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». – Університет митної справи та фінансів, Дніпро, 2025.

У роботі розглянуто сутність та вимоги до кредитування юридичних осіб на прикладі роботи АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО». Досліджено діяльність фінансової установи та проаналізовано його фінансові показники за останні три роки. Визначено нові напрями кредитування юридичних осіб АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» в сучасних умовах та значення такого кредитування як чинника прискорення економічного розвитку держави.

Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків, подана 81 сторінках, містить 19 таблиць, 5 рисунків, 2 додатки. Список використаних джерел складає 45 найменувань.

Ключові слова: кредитування юридичних осіб, АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО», комерційний банк, фінансовий стан, активи банку, пасиви банку, ліквідність

Список публікацій здобувача.

Глушаков А. І. Кредитування юридичних осіб як чинник прискорення економічного розвитку держави / Економіко-правові та управлінсько-технологічні виміри сьогодення: молодіжний погляд: матеріали міжнародної науково-практичної конференції: у 2 т. Том 2. Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2024. С 124-125.

ANNOTATION

Glushakov A. I. Lending to legal entities as a factor of accelerating the economic development of the state.

Qualification work for obtaining a master's degree in the specialty 072 "Finance, banking, insurance and stock market". - University of Customs and Finance, Dnipro, 2025.

The work examines the essence and requirements for lending to legal entities using the example of the work of JSC "BANK CREDIT DNIPRO". The activities of the financial institution are studied and its financial indicators over the past three years are analyzed. New areas of lending to legal entities of JSC "BANK CREDIT DNIPRO" in modern conditions and the importance of such lending as a factor in accelerating the economic development of the state are identified.

The master's qualification work consists of an introduction, three sections, conclusions, a list of sources used, appendices, presented on 81 pages, contains 19 tables, 5 figures, 2 appendices. The list of sources used is 45 items.

Keywords: lending to legal entities, JSC "BANK CREDIT DNIPRO", commercial bank, financial condition, bank assets, bank liabilities, liquidity.

List of the applicant's publications.

Glushakov A. I. Lending to legal entities as a factor in accelerating the economic development of the state / Economic, legal, managerial and technological dimensions of the present: a youth perspective: materials of the international scientific and practical conference: in 2 volumes. Volume 2. Dnipro: University of Customs and Finance, 2024. P. 124-125.

ЗМІСТ

ВСТУП		4
РОЗДІЛ 1	ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КРЕДИТУВАННЯ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ	7
РОЗДІЛ 2	СТАН КРЕДИТУВАННЯ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ В АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО»	32
2.1	Організаційно - економічна характеристика АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО»	32
2.2	Аналіз фінансового стану АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО»	39
2.3	Аналіз кредитування юридичних осіб в АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО»	47
РОЗДІЛ 3	УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ КРЕДИТУВАННЯ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ЯК ЧИННИКА ПРИСКОРЕННЯ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ	60
3.1	Методи удосконалення кредитування юридичних осіб як чинника прискорення економічного розвитку держави в умовах воєнного стану	60
3.2	Шляхи вдосконалення кредитування юридичних осіб в АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» чинника прискорення економічного розвитку держави	66
ВИСНОВКИ		71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		75

ВСТУП

Актуальність дослідження. Основу економічного розвитку складає адекватний рівень фінансування. Розвиваючись суб'єкти господарювання потребують більше коштів ніж можуть забезпечити надходження від результатів власної діяльності. Фінансова підтримка проєктів, розширення, відкриття нових точок збуту, релокація, активізація маркетингової діяльності чи будь-які інші дії, спрямовані на посилення ринкової позиції, потребують фінансової підтримки юридичних осіб.

Якщо говорити про виживання чи утримання бізнесу під час кризи, то позикові кошти можуть стати єдиним джерелом фінансування. Таким чином розвиток будь-якої країни залежить від банківського сектору. В портфелі банківських послуг найбільшу частку мають операції із кредитування, прибуток від яких формує джерело отримання доходу банків та є важливим чинником прискорення економічного розвитку держави.

Фінансування юридичних осіб одним з рушіїв економічного зростання в будь-якій країні світу, зокрема в країнах з нерозвиненим фінансовим ринком в частині формування фінансової глибини економіки та трансформації заощаджень в інвестиції. Повномасштабна агресія росії проти України 24 лютого 2022 року, чинить прямий вплив на усі сфери життя суспільства, і по суті, є першим масштабним військовим конфліктом (де задіяні більше сотні тисяч військових з обох сторін).

Проблеми банківського кредитування юридичних осіб висвітлюються в роботах багатьох українських та закордонних вчених : Барна М. Ю., Вовк В. Я., Габбард Р. Г., Колесніченко В.Ф, Нечипоренко А.А., Лерой- Міллер Р. та інших.

Незважаючи на значну кількість досліджень в даній області, стан кредитування комерційними банками, особливостей кредитування юридичних осіб і в умовах економічної нестабільності, а особливо в стані воєнної агресії потребують подальшого вивчення.

Метою кваліфікаційної роботи є викладення пропозицій по

вдосконаленню кредитування юридичних осіб як чинника прискорення економічного розвитку держави.

Поставлена мета зумовила необхідність вирішення наступних **завдань**:

- дослідити питання сутності банківського кредитування;
- розглянути організаційно- економічну характеристику АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО»;
- здійснити аналіз фінансового стану АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО»;
- окреслити стан кредитування юридичних осіб АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО»;
- проаналізувати методи удосконалення кредитування юридичних осіб як чинника прискорення економічного розвитку держави в умовах воєнного стану;
- розробити нові шляхи кредитування юридичних осіб в АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» як чинника прискорення економічного розвитку держави в повоєнний період.

Об'єктом дослідження є процеси встановлення банківського кредитування юридичних осіб.

Предметом дослідження є кредитування юридичних осіб як чинник прискорення економічного розвитку держави на прикладі АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО».

Методи дослідження. Основними методами, які, використовувалися в кваліфікаційній роботі, є діалектичний підхід, індукція і дедукція, монографічне вивчення літературних джерел, порівняльний економічний аналіз, методи статистичної обробки даних зокрема, графічний, табличний, розрахунок абсолютних та відносних показників, горизонтальний, вертикальний та трендовий аналіз фінансових звітів, фундаментальний аналіз фінансового середовища бізнесу.

Так аналіз та синтез – з метою вивчення сутності кредиту, позичкових тенденцій в Україні та обґрунтування особливостей банківського кредитування юридичних осіб; систематизація та класифікація - визначити методи та інструменти банківського кредитування юридичних осіб; порівняння -

провести порівняльний аналіз кредитної підтримки юридичних осіб в Україні до та повоєнний періоди); узагальнення результатів – виготовлення висновків; експертна оцінка - для формування балів позичальника в процесі кредитного скорингу та визначення того, які кредитні продукти підходять для потреб юридичних осіб.

Апробація матеріалів кваліфікаційної роботи. Результати досліджень «Кредитування юридичних осіб як чинник прискорення економічного розвитку держави», викладені в кваліфікаційній роботі, оприлюднені на Міжнародній науково-практичній конференції «Економіко-правові та управлінсько-технологічні виміри сьогодення: молодіжний погляд», м. Дніпро, УМСФ, 8 листопада 2024 р.

Практичне значення отриманих результатів: пропозиції щодо вдосконалення кредитування юридичних осіб можуть бути використані в практичній діяльності АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО».

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні документи з питань банківського регулювання та банківського нагляду, фінансова звітність АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО», значення пруденційних нормативів діяльності банків, наукові публікації з питання кредитування юридичних осіб.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків, подана на 70 сторінках, містить 19 таблиць, 5 рисунків, Список використаних джерел складає 45 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ КРЕДИТУВАННЯ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

Кредитування може істотно впливати на економічний розвиток юридичних осіб, забезпечуючи їм доступ до фінансування для інвестицій, розширення виробництва та покращення інновацій. Це може сприяти збільшенню доходів і конкурентоспроможності на ринку.

Кредит виступає однією з ключових категорій, яка притаманна ринковій економіці і відображає реальні взаємовідносини між економічними суб'єктами та зв'язки між ними [17, с. 118-120].

Дана категорія віддзеркалює економічну сторону відносин, що характеризують зворотній рух капіталу, завдяки чому він виступає важливим важелем у стимулюванні розвитку господарської діяльності. Кредитні відносини забезпечують перетворення грошового капіталу в позичковий, з приводу цього виникають та діють економічні відносини між позичальником та кредитором [4, с. 190].

Історія виникнення кредитних відносин розпочинається ще с продавніх часів. Кредитні відносини охоплювали широкі верстви населення зумовлюючи між ними гострі суперечності і тим самим прискорювали розвиток суспільного виробництва. Незважаючи на це, перше теоретичне обґрунтування кредиту з'явилося у XVII ст. у вигляді результату дослідження його сутті що продовжуються і в сучасних умовах. Вчені виокремлюють дві основні теорії кредиту це – натуралістичну і капіталотворчу, які відрізняються між собою значенням, що відводиться кредиту та банкам в економіці [1, с. 524].

Незважаючи на суперечливість основних положень даних теорій дослідних як натуралістичної так і капіталотворчої теорії в першу чергу звертають увагу саме на те, який вплив має кредит на суспільний розвиток, а також а його значення в економіці розглянемо їх в таблиці 1.1.

Головними прихильниками та основоположниками натуралістичної теорії відносять наступних науковців є А. Сміт, Д. Рікардо, А. Тюрго, Дж.

Міллер. Ці вчені трактували сутність кредиту виходячи з властивостей процесу виробництва [9, с. 23].

Таблиця 1.1

Теорії положення натуралістичної теорії кредиту та капіталотворчої теорії кредиту

Натуралістична теорія походження кредиту	Капіталотворча теорія походження кредиту
Об'єктом кредиту є тимчасово вільний капітал у натурально-речовій формі	Поєднання кредиту з грошима та багатством.
Кредит - це форма руху матеріальних благ, а тому роль кредиту полягає у перерозподілі цих благ у суспільстві.	Кредит у своєму русі незалежний від процесів відтворення.
Позичковий капітал є реальним капіталом, тобто капіталом у речовій формі.	Кредит, як і гроші, є безпосередньо капіталом, багатством, а тому розширення кредиту означає нагромадження капіталу
Банки є лише посередниками в кредиті, спочатку акумулюючи вільні кошти а потім розміщуючи їх у позичку.	Банки - це не посередники в кредиті, а «фабрики кредиту», творці капіталу.
Пасивні операції банків є первинними порівняно з активними.	Активні операції банків є первинними щодо пасивних.

Джерело: Систематизовано автором на підставі [3, 9, 15, 25].

Вони стверджували, що об'єктом кредитування виступали засоби виробництва, а гроші, в свою чергу, визнавалися лише технічним засобом перенесення реального капіталу від одного економічного суб'єкта до іншого для використання фактично наявного капіталу. Шотландський економіст А. Сміт стверджував, що банківські операції можуть сприяти розвитку виробничої діяльності не збільшенням капіталу, а його перетворенням на активний і продуктивний капітал, чого не сталося б за відсутності банків.

Отже, не визначаючи важливої ролі комерційних банків у формуванні кредиту і активної участі кредитних відносин у сприянні розвитку розширеного суспільного відтворення, прихильники натуралістичної теорії кредиту переважаючу роль відводили перерозподілу матеріальних цінностей в натуральній формі [9, с. 56].

Основоположником капіталотворчої теорії кредиту був англійський економіст Дж. Ло. Згідно з поглядами якого, кредит не залежить від процесу відтворення і відіграє важливу самостійну роль у розвитку економіки. Дж. Ло в

свою чергу пов'язував кредит з грошима, а гроші з капіталом. Г. Маклеод, послідовник Дж. Ло, підтримуючи погляди свого попередника визначав гроші та кредит багатством тому, що вони мають купівельну силу. Також він зазначив, що кредит повинен приносити прибуток коли залишається «виробничим капіталом», а банки являються «фабриками кредитів» [12, с. 270]. Ми вважаємо, що споріднення таких тверджень як кредит, гроші і капітал не є вірним через різну економічну суть самих понять.

Кредит є одне із найскладніших категорій в економіці.

Саме кредит породжує тривалу дискусію вчених-економістів щодо форм та механізмів впливу кредиту на розвиток соціально-економічних процесів. Кредит є економічною категорією, його виникнення пов'язане із розшаруванням первісного суспільства на бідних і багатих, а також становленням товарно-грошових відносин.

Існуює багато тверджень вчених економістів, як українських так і зарубіжних, щодо визначення поняття кредит як банківської категорії. Розглянемо їх в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Поняття « кредит» вченими економістами

Автор	Трактування поняття кредит
Нечипоренко А.А [18]	Економічна категорія, яка є вираженням відносин між суб'єктами господарювання щодо надання й отримання позики в грошовій чи товарній формі на умовах повернення, строковості й платності
Колесніченко В.Ф. [12]	Суспільні відносини, що виникають між економічними суб'єктами у зв'язку з передачею один одному в тимчасове користування вільних коштів на засадах зворотності, платності та добровільності
Вовк В.Я.[5]	Позичковий капітал банку у грошовій формі, що передається в тимчасове користування на принципах забезпеченості ,повернення, строковості, платності та цілового характеру
Барна М.Ю.[2]	Економічні відносини між кредитором і позичальником, якв виникають під час одержання позики, користування нею та її повернення
Лерой- Міллер Р.[29]	Це взаємини між кредитором і позичальником, зворотний рух вартості, рух платіжних засобів за умови повернення, рух позикової вартості, рух позикового капіталу
Габбард Р. Г. [6]	Це сума грошей, яку банк надає позичальнику на певний термін під відсотки. Позичальник зобов'язується повернути кредит із нарахованими відсотками відповідно до укладеного договору.

Проаналізувавши усі вище наведення визначення можна сказати, що найбільш точним визначення кредиту, з нашої точки зору, є охарактеризування його, як економічних відносин певного виду пов'язаних із наданням ресурсів у тимчасове користування на засадах обов'язкового повернення і погашення зобов'язанні, що виникають у наслідок даних відносин. Дане визначення можна використовувати для будь-яких видів кредитних відносин.

Досліджені визначення багатьох науковців такого поняття, як кредит є коректними лише для певних форм кредитних відносин, таких де кредитор виступає безпосередньо власником позичкових ресурсів. В свою чергу для банківського кредиту дані трактування не є повністю коректними. Так як банки працюють в свою чергу завдяки залученим ресурсам [25, с. 67].

Під час залучення даних ресурсів між дебітором та банком укладається угода про повернення ресурсів у встановлені строки з виплатою певного відсотка. Данні економічні відносини між банківською установою та дебіторами також впливають і на відносини банку та позичальників. Якщо банківський кредити наданий за рахунок ресурсів вкладників не було повернено своєчасно, це може призвести до порушень ліквідності банківської установи.

На даний час в Україні на рівні законодавства встановлено єдине уніфіковане визначення такої категорії, як банківський кредит. Воно надиться в Законі України «Про банки та банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III : «банківський кредит будь-яке зобов'язання банку надати певну суму грошей, будь-яка гарантія, будь-яке зобов'язання придбати право вимоги боргу, будь-яке продовження строку погашення боргу, яке надано в обмін на зобов'язання боржника щодо повернення заборгованої суми, а також на зобов'язання на сплату процентів та інших зборів з такої суми» [21].

На нашу думку дане визначення найбільш повно визначає сутність банківського кредиту. Виходячи з проаналізованого вище матеріалу, можна сказати, що банківський кредит являє собою кредитні відносини, що виникають між банківською установою та кредиторами з приводу перерозподілу банком

залучених ресурсів на умовах повернення, строковості, платності та цільового використання.

У результаті аналізу різних кредитних теорій, а також досліджень наукових праць було проаналізовано думки вчених – економістів визначення такої економічної категорії, як кредит суть якого полягає в визначення кредиту як економічних відносин певного виду пов'язаних із наданням ресурсів у тимчасове користування на засадах обов'язкового повернення і погашення зобов'язанні, що виникають у наслідок даних відносин. Також було досліджено визначення банківського кредиту з позиції різних науковців та встановлено, що на даний момент найбільш змістовним та коректним вважається визначення даної економічної категорії на законодавчому рівні.

Кредитування юридичних осіб передбачає надання кредитів підприємствам для розвитку бізнесу. Особливості включають оцінку кредитоспроможності, різні умови погашення, порядок надання забезпечення та можливість отримання кредиту в різних валютах.

Банки враховують ряд факторів для забезпечення успішності надання кредитів юридичним особам.

Визначення сутності та особливостей функціонування кредитування юридичних осіб та принципів його організації, правильне їх використання на практиці має важливе значення для ефективної діяльності банку.

На сьогодні однією з головних питань які склалися у нас вкраїні пов'язаних з військовою агресією росії та скорішою перемогою над агросором є проблема розвитку економіки (особливо юридичних осіб до яких відноситься малий та середній бізнес) [24, с. 198-200].

Тому існують дії спрямовані на подолання кризи в реальному секторі економіки, є створення банківської системи, яка потребує грошових стимулів для економічного зростання та розвитку бізнесу.

Саме юридичні особи створюють більшу частину валового внутрішнього продукту в країнах з розвиненими ринковими відносинами за рахунок таких переваг, як портативність, здатність швидко адаптуватися до змін попиту клієнтів, гнучкість, раціональна організаційна структура, ефективність у

розробці нових продукція невеликими партіями, низькі експлуатаційні витрати показали свій високий потенціал у наданні можливостей подолання світової фінансової кризи, забезпечення зайнятості населення та сприяння росту виробництва

Слід розуміти, що завдяки залученню широкої громадськості юридичні особи у країні сприяє розширенню соціальної бази реформ і, таким чином, служить активному формуванню суспільства середнього класу, відкриває простір для вільного вибору економічної діяльності, послаблення соціальної напруженості та демократизацію ринкової економіки [27].

Сьогодні однією з головних проблем розвитку юридичних осіб у бізнесу в Україні слід вважати суттєве обмеження фінансових та матеріальних ресурсів для виконання цього завдання, змушуючи бізнес шукати якісно нових підходів, схем та механізмів фінансової підтримки своїх проєктів.

Таким чином, в умовах гострої нестачі державних коштів, які могли бути спрямовані на розвиток реального сектора економіки, а також неможливість активного зовнішнього запозичення через обмеженість ресурсів на зовнішніх фінансових ринках через фінансово-економічну кризу, механізми банківського кредитування такого типу виходять на перший план у забезпеченні ресурсами юридичних осіб до яких відносяться підприємства як великі так малі і середні.

Тож сьогодні, насамперед, банківський кредит може відкрити нові можливості реалізації проєктів підприємців та досягти успіху в бізнесі.

Однак на практиці низка труднощів, що супроводжують організацію банківського кредитування юридичних осіб, досить суттєво гальмують розвиток цього сектора національної економіки без можливості реалізації її потенціалу у подоланні негативних наслідків фінансової кризи.

Крім того, ці труднощі стосуються і бізнесу, і банківських установ. Для підприємців такою проблемою є високі процентні ставки, короткий термін погашення, відсутність або відсутність основного капіталу для малих підприємств, обмежена пропозиція кредитів для малого бізнесу та відсутність

конкурентного ринку кредитних послуг, складність та довговічність процедури отримання банківська позика [28, с. 139-140].

Для банківського кредитування юридичних осіб в Україні вкрай важко через високий рівень економічного ризику, що практично виключає можливість довгострокових інвестицій.

Так наприклад малі та середні підприємства в основному утримують в обігу майже весь свій капітал, будучи надзвичайно чутливими до негативних наслідків процесу адаптації України до умов відкритої економіки.

Тому в сучасній економічній нестабільності малі підприємства віддають перевагу швидкій оборту, а тому втрачають інвестиційну привабливість як для вітчизняного, так і для іноземного інвестора.

Не слід забувати про особливості юридичних осіб, які суттєво обмежують їх умови ефективної співпраці з банківськими установами для організації кредитування [20, с. 22].

До них, зокрема, можна віднести:

- відсутність довгострокової кредитної історії на підприємстві, що значно підвищує рівень кредитного ризику для банку;
- тіньовий характер деяких аспектів багатьох підприємств через приховування фактичних сум доходу та заробітної плати;
- малий бізнес, що ускладнює оцінку стану банку; незрозумілі та недостовірні заяви, які не відображають належним чином фінансові результати виробничої та господарської діяльності;
- відсутність або відсутність безпечних і ліквідних активів, які можуть слугувати заставою отриманого кредиту.

Поєднання цих факторів призводить до відносно високого ризику банків при кредитуванні малого та середнього бізнесу, що визначає відносно низькі відсотки банків у реалізації кредитів під час цієї економіки.

Для підвищення ефективності кредитування комерційних банків необхідно створити здорову інформаційно-аналітичну підтримку. Тому що навіть найдосконаліший метод аналізу позичальника чи оцінка ризику не дає

достовірних результатів, якщо оригінальна інформація не є достовірною або повною [4, с. 36].

Шляхи вирішення цієї проблеми - поживлення кредитних бюро та запровадження відкритої, прозорої звітності малого та середнього бізнесу. Крім того, важливою сферою активізації банківського кредитування малого та середнього бізнесу є створення гнучкої системи гарантій, яка відкривала б можливість кредитування сектору [4, с. 67].

Ці гарантії можуть бути надані як банками, запровадивши гарантії продажів як форми інвестування для отримання прибутку, так і іншими зацікавленими організаціями, включаючи спеціалізовані фонди чи інші установи для підтримки бізнесу та державні та муніципальні органи для тих юридичні особи, які працюють у соціально важливих галузях економіки, що бере участь у виконанні державних замовлень, виконує діяльність регіональних напрямків соціально- економічного розвитку.

Всі питання, які пов'язані із банківським кредитуванням юридичних осіб, тобто відносини між позичальником і кредитором вирішуються шляхом укладання кредитного договору.

У кредитному договорі визначається величина процентної ставки, від якої залежить прибуток, який повинен отримати банк. Він повинен ефективно управляти кожною ланкою кредитного процесу [7, с. 109].

Банківський кредит надається всім суб'єктам господарювання незалежно від форми власності за умови, що позичальник є юридичною особою. Кредит надається у тимчасове користування на умовах, передбачених кредитним договором.

Кредити юридичним особам поділяють на дві групи:

- 1) кредити в поточну діяльність;
- 2) кредити в інвестиційну діяльність. Кредити в поточну діяльність - це кредити, надані позичальникам на задоволення тимчасової потреби в коштах для придбання поточних активів у разі розриву між часом надходження коштів та здійснення витрат.

Вони включають усі кредити, надані на купівлю сировини та інших виробничих запасів, на сезонні витрати та інші цілі.

До кредитів у поточну діяльність відносять: операції РЕПО, ураховані векселі, факторингові операції, кредити за внутрішніми торговельними операціями, кредити за експортноімпортними операціями [5, с. 223].

Кредити в інвестиційну діяльність - це кредити, надані позичальникам на задоволення їх тимчасової потреби в коштах при здійсненні інвестицій. До них відносять кредити на будівництво та освоєння землі, кредити на купівлю будівель, споруд, обладнання та землі, фінансовий лізинг [7, с.12]. Кредитування здійснюється в межах параметрів, визначених кредитною політикою банку, які включають:

пріоритетні напрями в кредитуванні; обсяги кредитів та структуру кредитного портфеля;

граничні розміри кредиту на одного позичальника; методику оцінки фінансового стану та кредитоспроможності позичальника; рівень процентної ставки тощо.

Кредити надаються тільки на комерційних засадах із додержанням таких умов:

-оцінки банком кредитоспроможності позичальника, його фінансової стабільності, ліквідності та рентабельності діяльності;

Кредитоспроможність передбачає здатність позичальника повністю і своєчасно впоратися із своїми фінансовими зобов'язаннями, включаючи основний борг та відсотки. Це важливий фактор для банку при прийнятті рішення щодо видачі кредиту [12, с. 77].

Один із ключових показників, який відображає фінансовий стан підприємства, є його ліквідність, тобто здатність швидко звільняти кошти з господарського обігу для забезпечення нормальної фінансово-господарської діяльності та виплати зобов'язань.

Якщо коефіцієнт ліквідності дорівнює 1, це означає, що борги підприємства рівні його ресурсам, і значна сума грошей залишаються без руху. Загальний коефіцієнт покриття використовується для оцінки межі кредитування

клієнта, а його критичне значення – одиниця. У випадку, якщо значення коефіцієнта менше 1, видачу позик слід зупинити, що свідчить про недостатню здатність виплатити зовнішні зобов'язання.

Крім того, під час обчислення коефіцієнтів ліквідності та покриття обов'язково проводиться аналіз стану дебіторської заборгованості підприємства. Вважається, що вся дебіторська заборгованість, що перевищує строк в 6 місяців, є безнадійною до стягнення, і цей ризик приймається до уваги при обчисленні збитку підприємства. Показник прибутковості (рентабельності) використовується для загальної характеристики і розглядається як додатковий аспект.

Отже, бухгалтерський баланс виступає не лише джерелом об'єктивної інформації, але й інструментом для аналізу фінансового стану підприємства, зокрема у випадках використання активів як застави. Таким чином, систематичний аналіз позикових коштів у балансі дозволяє докладно вивчити фінансовий стан підприємства та розглянути можливі ризики та перспективи щодо управління заборгованістю.

- кредитуються тільки ті види діяльності позичальника, які передбачені його статутом;

- позичальник повинен мати власне майно та брати участь у фінансуванні об'єкта, що кредитується, певною сумою власного капіталу.

Наведемо таблицю 1.3 в якій буде наведено можливі джерела повернення юридичними особами кредиту.

Для аналізу забезпечення повернення кредиту юридичними особами працюють експертні служби які є в банку.

Так експерти юридичного відділу банку досліджують правильність та належність документації, включаючи статутні документи, реєстраційні свідоцтва, патенти, ліцензії на різноманітні види господарської діяльності, угоди, та інші папери, що підтверджують повноваження осіб, право на оренду, володіння землею, власність на майно, та відповідність укладених контрактів чинному законодавству тощо.

Надалі спеціалісти служби безпеки банку займаються ретельним вивченням та перевіркою репутації позичальників, керівників, засновників та осіб, пов'язаних з ними.

Таблиця 1.3

Джерела юридичних осіб для повернення кредиту банкам

Фінансове джерело повернення кредиту	Економічна сутність джерел повернення кредиту
ПЕРВИННІ ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ	
Грошові кошти	Готівка, яка використовується позичальником для погашення заборгованості.
Прибуток	Виторг у готівковій або безготівковій формі
Автоматичні списання	Системи автоматичного списання коштів з рахунку позичальника для своєчасного погашення кредитної заборгованості
ВТОРИННІ ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ	
Продаж майна	Продаж майна, для погашення заборгованості
Рефінасування	Заміна поточного кредиту іншим кредитом на більш вигідних умовах для заборгованості
Залучення інвесторів	Залучення коштів від інвесторів для погашення частини або всього обсягу кредиту

Джерело: [7, 9].

Вони аналізують взаємини позичальників з фінансовими установами, перевіряють достовірність наданих документів, визначають дійсність існування та надійність партнерів, які беруть участь у кредитному проєкті [14, с. 689].

Крім того, вони оцінюють можливість та готовність цих партнерів виконувати свої зобов'язання та визначають клас застави в рамках кредитного проєкту. В Україні і в іноземних країнах практикується застосування кредитних ліній у процесі кредитування, особливо в разі тривалих відносин між кредиторською установою та організацією, що бере кредит.

У кредитування банками нашої країни визначення процесу кредитування за допомогою кредитних ліній є неоднозначним, оскільки вітчизняні банки стикаються з відсутністю чітких методичних та нормативних вказівок в цьому напрямку. Якщо у порівнянні з зарубіжними аналогами, де існує більш розроблена система регулювання, українські банки мають значний резерв для удосконалення своєї практики кредитування за допомогою кредитних ліній.

Юридичні особи можуть залучати кредити за різноманітними умовами, враховуючи такі аспекти, як терміновість, умови повернення, цільовий призначення, забезпечення та платність.

Принцип терміновості передбачає обов'язок погашення кредиту в зазначений термін, надаючи позичальнику можливість отримати нові кредити та уникнути сплати підвищених відсотків за прострочення.

Принцип повернення визначає, що кредит повинен бути погашений у термін, узгоджений в кредитній угоді. Розрізняють кілька видів кредитів за цим принципом: строкові, пролонговані та прострочені.

Найчастіше зарубіжні методики оцінки стійкості банків мають схожі риси та є рейтинговими.

Їхні сильні сторони – стандартизованість і практична ефективність застосування протягом досить тривалого періоду часу. Але вони не можуть прогнозувати можливість настання банкрутства банку (за винятком методики Firms) – це їх слабкий бік.

Слід зазначити, що оцінка стійкості банків може проводитися і провідними міжнародними рейтинговими агентствами, серед яких такі відомі компанії, як Standard & Poor's (S&P), Moody's, Fitch та ін., проте найчастіше навіть такі відомі агентства не мають у своєму розпорядженні всього того обсягу інформації, який знаходиться в розпорядженні центральних банків і наглядових органів уряду країн [1, с. 179].

Зазначимо, що жодна із систем не враховує фактор впливу медіаполя (інформаційних потоків у засобах масової інформації), в якому співіснують банки як інституції. На цьому етапі доречно розглянути можливості банків самостійно аналізувати рівень своєї стійкості. Система внутрішнього контролю – це моніторинг та оцінка різного впливу на кожен конкретний вид стійкості банку у складі його комплексної стійкості.

Слід зауважити, що здебільшого методи оцінювання фінансової стійкості банку побудовані на основі кількісного аналізу фактів і подій, що вже відбулися, тобто констатують фінансову стійкість як статичну величину. Крім того, більшість методів характеризує фінансову стійкість за допомогою кількох

коефіцієнтів, які часто є різнонаправленими. Це не дає можливості отримати об'єктивну оцінку стійкості. Тому існує необхідність розробки інтегральних оцінок фінансової стійкості банку [3, с. 36-42].

На даний момент у вітчизняному банківському секторі та в глобальному банківському середовищі можна відзначити наступні тенденції:

- розгортання цифрової трансформації внутрішніх процесів і комунікаційних каналів з клієнтами в банківському секторі;
- збільшення конкуренції через входження нових учасників на фінансовий ринок, таких як фінтех-компанії та великі технологічні корпорації;
- використання технологій штучного інтелекту для збору та обробки інформації про клієнтів, удосконалення сервісів та надання персоналізованих послуг;
- зростає важливість аналізу великих обсягів даних (BigData), зокрема за допомогою технологій машинного навчання;
- збільшення інвестицій у забезпечення кібербезпеки. У таких умовах надзвичайно актуальною є розробка концепції системи управління банківського кредитування юридичних осіб в Україні [1, с. 378].

Основною метою цієї концепції є підвищення ефективності використання кредитних ресурсів банку для задоволення фінансових потреб підприємств.

В рамках концепції виділено наступні завдання: це покращення організаційної структури та бізнес-процесів банку є однією з ключових задач, яку ми визначаємо в рамках концепції;

вдосконалення фінансових інструментів та технологій кредитування є ще одним аспектом, на який ми спрямовуємо свої зусилля; впровадження інноваційних продуктів у сфері кредитування також є ключовим напрямком нашої концепції.

Дана концепція кредитування банками юридичних осіб базується на декількох принципах, включаючи орієнтацію на клієнта, високу якість обслуговування, контроль ризиків, ефективну діяльність, індивідуальну відповідальність та впровадження інновацій.

Сьогодні розроблено вченими - економістами чотири основні моделі кредитування юридичних осіб :

– продукт-орієнтована модель (модель, яка фокусується на постійному створенні та розвитку банківських продуктів, залученні нових клієнтів та проведенні рекламних кампаній);

– ризик-орієнтована модель (модель, яка базується на класифікації ставок відповідно до надійності позичальника, його кредитоспроможності та кредитної історії. Реалізація андеррайтингу та моніторинг на вищому рівні відбувається залежно від прийнятого рівня ризику);

– клієнтоорієнтована модель (модель, яка передбачає комплексний аналіз клієнтів та має на меті задоволення їхніх потреб. Банк акцентує увагу на утриманні і залученні клієнтів, поліпшенні обслуговування та залученні нових клієнтів за допомогою індивідуального підходу);

– соціально-орієнтована модель (модель, яка відома також як етичний, екологічний чи зелений банкінг, характеризується інвестиціями у суспільно корисні справи та сталий розвиток). Кожна з цих моделей виявляє свої особливості при кредитуванні підприємств, враховуючи специфіку їхньої діяльності [1, с. 390].

Модель, розроблена на базі орієнтації на клієнта і використання сегментного підходу, який класифікує всіх клієнтів банку на різні цільові групи та підгрупи, такі як сегменти малого та середнього бізнесу та вид продукції, є найбільш оптимальною стратегією кредитування в роботі з підприємствами.

У процесі кредитування юридичних осіб важливо враховувати не лише потреби клієнта, але й ризики, з якими зіштовхується банк. З перспективи диференційованого підходу, визначення вищого класу позичальників для банку є ключовим, з метою забезпечення надійного повернення та своєчасної виплати кредиту.

Сучасна тенденція в банківських продуктах також полягає в їхній диференціації. Ефективний метод надання кредитів підприємствам полягає у використанні клієнтоорієнтованої моделі з застосуванням сегментного підходу. Різні підприємства мають різний обсяг, належать до різних категорій та діють у різних галузях економіки [12, с. 78].

У кожного підприємства є свої унікальні характеристики, які відображаються у перевагах даної моделі кредитування. У сучасній банківській сфері переважно використовуються моделі, орієнтовані на продукт, з елементами ризик-орієнтованих. Однак у практиці банків нові кредитні продукти швидко переходять до інших установ, спричиняючи конкуренцію за їхню ціну.

У таких умовах значення принципу платності кредиту стає менш важливим. При розробці моделі кредитування існують дві альтернативи: фокус на конкретному продукті чи повна кастомізація для кожного клієнта. За використання комбінованого підходу та більш ефективну роботу клієнтоорієнтованої моделі рекомендується провести сегментацію. Цей підхід передбачає, що спочатку клієнти групуються в кілька основних сегментів, можливо, навіть підгруп, і для кожного з них розробляються відповідні кредитні продукти.

Після цього стає легше враховувати індивідуальні потреби кожного клієнта. Використання сегментного підходу при побудові клієнтоорієнтованої моделі дозволяє наблизитися до клієнтів, підвищити їхню задоволеність і, відповідно, збільшити обсяги продажів.

Кредитування є найважливішим напрямком активних операцій банку. У структурі балансу банківської установи кредитний портфель розглядається як єдине ціле та складова частина активів банку, що має свій рівень доходності та ризику. Тому для успішного кредитування (забезпечення повернення наданих позичок і підвищення доходності кредитних операцій) банки мають впровадити ефективну та гнучку систему управління якістю кредитного портфеля [23, с. 88].

В трансформаційних умовах в банківській сфері збільшується значення ефективності управління кредитним портфелем банку, що знижує кредитні ризики, підвищує якість та збільшує дохідність кредитних операцій.

У країнах Європи на сектор малого та середнього бізнесу припадає 55% від усіх працевлаштованих громадян та до 80% можливостей працевлаштуватись. Ключовою складовою середнього класу є малий та

середній бізнес, за рахунок якого зменшується напруженість у соціумі і збалансовуються ринкові відносини [26]

У кожному секторі малого та середнього бізнесу є переваги та недоліки, але цілі у юридичних осіб схожі. На основі аналітичного узагальнення сутності та особливостей функціонування різних юридичних осіб визначено основну мету та ключові цілі їх розвитку (рисунок 1.2.)

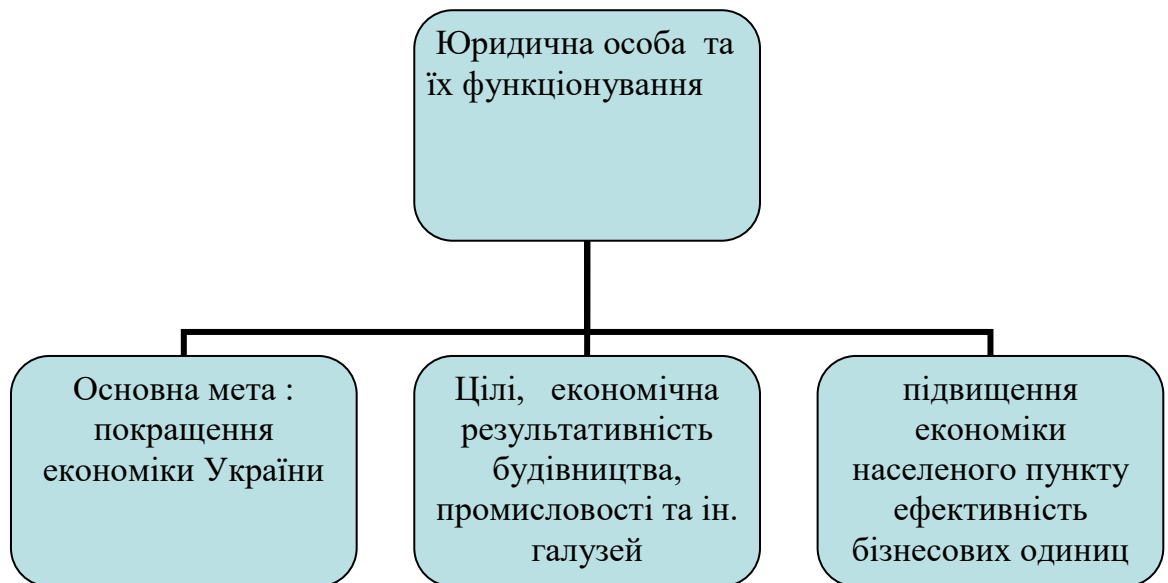

Рис. 1.1. Мета та завдання кредитування юридичних осіб банками в Україні

Важливе місце в кредитування банками юридичних осіб як чинника прискорення економічного розвитку держави займають методи кредитування.

У банківській практиці відомі такі методи кредитування:

1. одноразова видача кредиту на конкретний період, коли всі питання про надання позики вирішуються індивідуально, з обов'язковим оформленням необхідного пакету документів;

2. видача кредиту в міру виникнення потреби в ній протягом заздалегідь обумовленого періоду. При цьому необхідні документи оформлюють тільки один раз на початку кредитної угоди між банком і позичальником.

Такі позички надають у межах заздалегідь встановленого банком ліміту кредитування, який вичерпується в міру того, як позичальник використовує позичку [50, с. 164].

Банки України надають кредити юридичним особам в межах свого кредитного потенціалу, на комерційній основі за обов'язкового виконання таких умов:

- кредит надається тільки для цільового фінансування конкретного проекту чи господарської операції, техніко-економічне обґрунтування яких свідчить про їх достатню дохідність у конкретній галузі економіки;

- кредит надається під якісне забезпечення (понад 150 відсотків від суми кредиту);

- проведений банком комплексний аналіз кредитоспроможності позичальника свідчить про можливість повернення кредиту;

- видавання кредиту здійснюється після повного погашення попередньої кредитної заборгованості [24, с. 198].

Кожен метод кредитування обумовлює відповідну форму позичкового рахунку. Форма позичкового рахунку визначає режим функціонування рахунку, тобто порядок документального оформлення операцій по видачі і погашенні кредиту і їх відображення в облікових реєстрах.

Для проведення операцій із кредитування банк може відкрити такі позичкові рахунки: простий позичковий рахунок, спеціальний позичковий рахунок і поточний рахунок з правом на овердрафт.

Простий позичковий рахунок використовується в банківських установах для відображення кредитних операцій як при видачі одноразової позики на конкретну потребу, так і при наданні позик траншами в межах кредитної лінії. Кожна позика може бути видана лише за наявності документа, який містить дозвіл на її видачу.

Погашення позики здійснюється з поточного рахунку позичальника за його власні кошти. Клієнту може бути відкрито декілька простих позичкових рахунків. Це залежить від кількості та видів позик, які він отримує в банку. Спеціальний позичковий рахунок використовується, коли позичальник відчуває

постійну або сезонну потребу в позичкових коштах. Рахунок відкривається на весь період кредитування на підставі документа, який дозволяє це, але для виконання операції з видачі позики спеціальний документ не потрібен. Операції з видачі позички здійснюються шляхом сплати грошово-розрахункових документів безпосередньо зі спеціального позичкового рахунку.

Кредит погашається або плановими платежами з поточного рахунку, або через використання строкового зобов'язання з умовними строками погашення. Сьогодні ця форма рахунку майже не використовується комерційними банками.

Застосування спеціального позичкового рахунку можливе також при кредитуванні за кредитною лінією. Поточний рахунок з правам на овердрафт відкривається для позичальників, які укладають з банком спеціальну угоду для отримання овердрафту. Право використання його надається тільки надійним клієнтам. В угоді банк визначає максимальну суму овердрафта, тобто, ліміт за овердрафтом, мету позики і її тривалість, умови надання позики і порядок його погашення [24, с. 192].

Серед методів банківського кредитування найбільш поширені у практиці українських банків короткострокові позички, які надаються з простих позичкових рахунків. Ці позички мають разовий характер і обслуговують конкретні комерційні операції.

Користувачами таких позичок можуть бути організації, що не мають поточних рахунків у банку-кредиторі. Одноразова позичка надається для задоволення певної конкретної потреби в коштах на конкретний термін. Цей метод є основним при кредитуванні нових клієнтів, що не мають кредитної історії. Ця форма фінансування є безумовним контрактом, тобто з моменту укладення кредитного договору на банк накладаються певні зобов'язання по термінах.

Для видачі одноразової позики клієнтам відкриваються звичайні позичкові рахунки. Погашення заборгованості за цими рахунками здійснюється в узгодженні з позичальником терміни на основі термінових зобов'язань – доручень відразу може бути відкрито декілька простих позичкових рахунків, якщо воно одночасно користується позикою під декілька об'єктів і, отже,

позики видаються на різних умовах, на різні терміни і під неоднакові відсотки [5, с. 215].

Одним із методів банківського кредитування юридичних осіб є кредитна лінія, під якою розуміють юридичне оформлення зобов'язання банку надати позичальнику протягом визначеного періоду кредит у межах погодженого ліміту.

За формою кредитна лінія - це письмова угода між банком і потенційним позичальником із зазначенням терміну та умов надання позички на перспективу. Цей документ підтверджує, що банк дає згоду надавати позички у заздалегідь визначених розміру протягом певного часу, на певні цілі і на умовах, передбачених угодою. Особливість кредитної лінії як форми фінансування полягає в тому, що вона не є безумовним контрактом обов'язковим для банку.

Крім цього, позичальник може не скористатися своїм правом на отримання позички або взяти лише частину суми. В свою чергу комерційний банк може відмовитись видавати черговий транш у рамках затвердженого ліміту, якщо зауважить значне погіршення фінансового стану клієнта або порушення ним умов договору.

Початкову домовленість про розмір кредитної лінії може бути скасовано банком в разі раптової зміни кон'юнктури ринку або у зв'язку з нормативними обмеженнями. Кредитні лінії відкриваються на певний час найчастіше на рік. Більшість із них засвідчують тривалі зв'язку з банком як автоматично продовжуються на новий термін [24, с. 196]

Обсяг кредитної лінії і строк користування нею, строки погашення кредиту та інші характеристики позички визначаються із урахуванням фінансового стану позичальника, розміром його власного капіталу, масштабів діяльності і стану його дносин з банком, укладених договорів та контрактів на виконання виробничих програм, наявності надійного забезпечення і обумовлюється кредитним договором на відкриття кредитної лінії. Протягом строку дії кредитного договору можуть змінюватися характеристики кредиту в залежності від фінансового стану, умов і потреб позичальника. Кредитна лінія

відкривається, як правило, клієнтам із стійким фінансовим положенням і хорошою репутацією.

Вигідність кредитної лінії для позичальника полягає в тому, що він має доступ до значних кредитних ресурсів, але сплачує відсоток тільки за ту суму, яку фактично позичив на даний момент. Забезпеченням для повернення позики у вигляді кредитної лінії береться сума подвійного розміру встановленого банком згідно кредитного договору ліміту.

Варто відмітити, що позички по кредитним лініям надаються платоспроможним позичальникам, які ведуть стабільну виробничу або торговельну діяльність, що характеризується швидким обігом коштів, що мають постійні замовлення на виробництво, послуги і реалізацію продукції [26, с. 130]. Види кредитних ліній будуть зображення на рисунку 1. 3

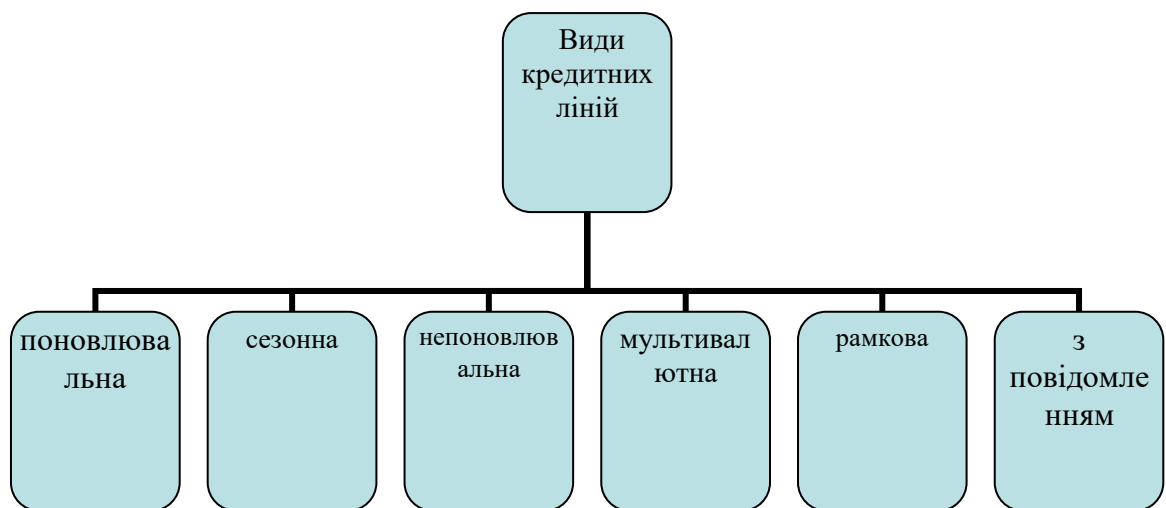

Рис. 1.2 Види кредитних ліній для юридичних осіб [19, с. 271].

Поновлювальна кредитна лінія - це кредит, який надається банком клієнту у межах встановленого ліміту заборгованості, він використовується повністю або частинами і поновлюється в міру погашення раніше виданого кредиту. Клієнт, використавши та погасивши всю заборгованість за кредитною лінією, може знову користуватися нею у межах, що не перевищують визначеного кредитною угодою ліміту.

Ліміт є максимально допустимою заборгованістю за кредитною лінією.

Поновлювальні кредитні лінії характеризуються великими оборотами за кредитним рахунком. Поновлювальна кредитна лінія є незахищеною, тому її

використовують фінансово надійні позичальники, що здійснюють стабільну торговельну або виробничу діяльність.

Непоновлювальна кредитна лінія передбачає видачу кредитних коштів траншами, загальна сума яких за весь строк дії кредитного договору не може перевищити встановлений ліміт. За непоновлювальними кредитними лініями після першого часткового або повного повернення кредиту подальше його надання не здійснюється.

Непоновлювальні кредитні лінії відкриваються клієнтам, які спланували потребу в кредиті на визначений період у майбутньому та узгодили з банком можливість повного або часткового отримання кредиту в межах ліміту в обумовлені терміни [19, с. 272].

Мультивалютна кредитна лінія - це особливий вид поновлювальної кредитної лінії, за умовами якої можливе надання грантів у будь-якій із задалегідь обумовлених валют. Мультивалютні лінії надаються клієнтам, які одночасно працюють як на зовнішньому, так і на внутрішньому ринку і мають регулярні потреби валютних коштах.

Рамкова кредитна лінія відкривається банком для оплати низки поставок товарів у межах одного контракту, який реалізується протягом року або іншого періоду.

Сезонна кредитна лінія відкривається банком за умови, коли фірмі періодично бракує обігових коштів через сезонну циклічність виробництва чи необхідність створення товарних запасів у сховищі. Кредити цього виду погашаються після закінчення виробничого циклу за рахунок виторгу від продажу продуктів виробництва.

Погашення боргу й процентів здійснюється одноразово. Ризик банку при відкритті сезонної кредитної лінії полягає у небезпеці непогашення кредиту, зумовленій раптовим спаданням попиту, зниженням цін, неврожаєм тощо. При відкритті кредитної лінії з повідомленням клієнта повідомляють про верхню межу кредитування, недопустимість її перевищення або стягнення за це більших процентів. За підтвердженої кредитної лінії клієнт щоразу узгоджує умови конкретної суми кредиту в межах кредитної лінії [19, с. 273]. Комерційні

банки у країнах з розвинутою ринковою економікою практикують використання кредитування у формі овердрафту. Але в останні роки українські банки теж почали застосовувати цей метод.

Овердрафт – це короткострокова позичка, яка надається банком надійному клієнту понад залишок на його поточному рахунку у межах наперед обумовленої суми шляхом дебетування цього рахунку за рахунок кредитних ресурсів банку [24, с. 145].

Здійснення кредитування у формі овердрафту залежить від наявності у позичальника поточного рахунку в цьому банку, який буде здійснювати його кредитування. Але якщо у клієнта банку немає особливої домовленості з банком щодо його кредитування за поточним рахунком, то він не може здійснювати платежі на суму, що перевищує його залишок на рахунку, оскільки банк може повернути платіжні документи неоплаченими.

Овердрафт може використовуватися протягом операційного дня. Якщо банк закриває поточний операційний день, то від'ємне сальдо, яке виникло на рахунку позичальника при дозволеному овердрафті закривається за рахунок наданих кредитів у межах укладеного договору.

Овердрафт дає змогу позичальникові здолати труднощі, які пов'язані з готівковими коштами. Завдяки йому можна виплачувати борги, коли настає строк їх оплати, у разі, якщо витрати тимчасово перевищують надходження. Клієнти часто називають овердрафт позичкою під обігові кошти.

Овердрафт не дуже зручний для фінансування капіталовкладень, наприклад з метою придбання нерухомості чи транспортного засобу. Грошові кошти для подібних потреб краще залучати використовуючи позичкові рахунки, графік погашення позичених коштів за якими більш підходить для такої мети [1, с. 57].

Овердрафт надається тільки платоспроможним позичальникам для покриття тимчасового дефіциту безготівкових коштів на поточному рахунку для проведення платежів шляхом автоматичного дебетування позичкового рахунку та кредитування поточного рахунку позичальника. Тому, якщо витрати клієнта постійно перевищують доходи, його рахунок знаходиться постійно в

овердрафті, то вважається, що він має стійку овердрафтну основу [24, с. 146].

Ліміт овердрафту визначається потребами клієнта в позичці.

Але він не повинен перевищувати суму, яка може бути повернена клієнтом вчасно і в повному обсязі. Тому визначення суми ліміту є важливим завданням банку. Методика розрахунку суми ліміту у кожного банку своя і визначається нормативними документами банку.

Комерційні банки України, використовуючи досвід зарубіжних, при кредитуванні у формі овердрафту можуть встановлювати такі види ліміту:

- ліміт як максимально допустимий розмір планового дебетового сальдо на рахунку позичальника, що може виникнути протягом операційного дня в результаті перевищення суми платіжних доручень позичальника над залишком його рахунку;

ліміт у розмірі не більше середньомісячного кредитового обороту позичальника;

ліміт як максимально допустима сума заборгованості яку може мати позичальник за даним видом позики протягом строку дії договору. Для визначення ліміту овердрафту потрібно використовувати середньомісячний оборот за кредитом поточного рахунку клієнта банку за період не менше шести повних календарних місяців, що передують прийняттю рішення про відкриття овердрафту [1, с. 77].

При визначенні ліміту овердрафту не потрібно враховувати надходження, пов'язані з наданням усіх видів кредитів, фінансовою допомогою, транзитними оборотами.

Середньомісячний оборот за кредитом поточного рахунку клієнта за 6 місяців визначається шляхом обчислення середнього кредитного обороту по поточному рахунку за 6 місяців, на кількість місяців. Банку доцільно щомісячно переглядати ліміт овердрафту залежно від зміни обсягів обороту за кредитом поточного рахунку.

Так, при зміні обсягів оборотів за минулий місяць більше, ніж на 30% від середньомісячного кредитового обороту, що розраховувався за попередній місяць бажано змінювати розмір ліміту [1, с. 60].

Відсоткова ставка при кредитуванні у формі овердрафту залежить від таких чинників: а) джерел надходження грошових коштів, необхідних для кредитування; б) вартості послуг банку при наданні такого виду позики; в) вартості ресурсів на ринку позичкового капіталу; г) ризику, якому піддається банк при такій формі обслуговування; д) зміни кон'юнктури ринку ресурсів і ставки НБУ.

Відсотки за овердрафтом можуть розраховуватись щоденно на суму, дебетового залишку коштів на рахунку або щомісяця, виходячи з фактичної кількості днів користування овердрафтом та фактичних залишків на рахунку овердрафту. Овердрафт є однією з найдешевших форм залучення коштів, оскільки клієнт сплачує відсотки тільки за ті кошти, які він узяв у борг і використав [24, с. 152].

Банки можуть встановлювати за кредитування у формі овердрафту комісію, яка стягується за обслуговування такої позички.

Комісійні - це винагорода банку за 35 втрачену можливість кредитування іншого клієнта і встановлюється від суми ліміту, а також це оплата послуг. За несвоєчасну сплату суми основного боргу, процентів та комісій по овердрафту, встановлюється пеня у вигляді відсоткової ставки до суми несвоєчасно погашеної заборгованості.

В умовах сучасних подій кредитування юридичних осіб банками є чинником прискорення економічного розвитку держави. Підтримка бізнесу та фінансово-економічних аспектів держави стала визначальною, спрямованою на забезпечення нормального функціонування як країни в цілому, так і надання належних умов для її громадян.

Таким чином, аналіз цього етапу змін у стратегії АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» важливий, оскільки він відображає загальний контекст змін, які відбулися в цьому напрямку.

На базі проведеного дослідження у цьому розділі були розглянуті теоретико-методичні підходи до визначення поняття кредит з економічної точки зору. У результаті аналізу економічних теорій походження кредиту та вивчення думок вчених – економістів, щодо сутності кредиту, як економічної

категорії з'ясовано, що кредит це будь-яке зобов'язання банку надати певну суму грошей, будь-яка гарантія, будь-яке зобов'язання придбати право вимоги боргу, будь-яке продовження строку погашення боргу, яке надано в обмін на зобов'язання боржника щодо повернення заборгованої суми, а також на зобов'язання на сплату процентів та інших зборів з такої суми. Банки враховують ряд факторів для забезпечення успішності надання кредитів юридичним особам. Визначення сутності та особливостей функціонування кредитування юридичних осіб та принципів його організації, правильне їх використання на практиці має важливе значення для ефективної діяльності банку.

На сьогодні однією з головних питань які склалися у нас в країні пов'язаних з військовою агресією росії та скорішою перемогою над агросором є проблема розвитку економіки (особливо юридичних осіб до яких відноситься малий та середній бізнес).

Саме юридичні особи створюють більшу частину валового внутрішнього продукту в країнах з розвиненими ринковими відносинами за рахунок таких переваг, як портативність, здатність швидко адаптуватися до змін попиту клієнтів, гнучкість, раціональна організаційна структура, ефективність у розробці нових продукція невеликими партіями, низькі експлуатаційні витрати показали свій високий потенціал у наданні можливостей подолання світової фінансової кризи, забезпечення зайнятості населення та сприяння росту виробництва. Слід розуміти, що завдяки залученню широкої громадськості юридичні особи у країні сприяє розширенню соціальної бази реформ і, таким чином, служить активному формуванню суспільства середнього класу, відкриває простір для вільного вибору економічної діяльності, послаблення соціальної напруженості та демократизацію ринкової економіки.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ КРЕДИВАВННЯ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ЯК ЧИННИКА ПРИСКОРЕННЯ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

2.1. Організаційно - економічна характеристика АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО»

Понад як 30 років АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» вибудовує собі репутацію надійного державного фінансового інституту та входить до списку системно важливих банків України.

Його стратегічне значення для економіки країни виявляється у стабільному обслуговуванні різних клієнтських сегментів, таких як фізичні особи, фізичні особи-підприємці, малі та середні підприємства, а також великі корпорації.

16 липня 2009 р. Банк змінив назву та організаційну форму із закритого акціонерного товариства у публічне акціонерне товариство. У зв'язку зі змінами законодавства України, у квітні 2018 р.

Публічне акціонерне товариство «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» перетворене на Акціонерне товариство «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО». 23 січня 2020 року Банк отримав свідоцтво про реєстрацію випуску акцій на загальну суму 3,58 млрд. грн., після чого зареєстрований та сплачений розмір статутного капіталу Банку складає 3,58 млрд грн. 29 листопада 2023 року було зареєстровано нову редакцію статуту Банку, яка була погоджена Національним банком України 18.12.2023 року. Банк здійснює діяльність на підставі загальної ліцензії №70, оновленої Національним банком України (далі – НБУ) 22 жовтня 2018 р., що дає йому право на проведення банківських операцій, у тому числі операцій з іноземною валютою.

Крім цього, Банк має ліцензії на проведення операцій з цінними паперами та депозитарну діяльність, видані Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку України, термін дії яких був продовжений у 2012 – 2013 рр. на необмежений строк. Банк приймає вклади від населення, надає кредити та

здійснює перекази грошових коштів на території України та за її межами, проводить валютно-обмінні операції, а також надає інші банківські послуги юридичним і фізичним особам. Розвиває програми кредитування фізичних осіб, малого та середнього бізнесу, надає широкий спектр послуг для бізнес-клієнтів, які ведуть зовнішньо-економічну діяльність.

Юридична адреса та місцезнаходження Банку: Україна, 01033, м. Київ, вул. Жилянська 32. На 31 грудня 2023 р. у структурі Банку функціонують 33 відділення по всій території України (на 31 грудня 2022 р.: 28 відділень).

В теперішній час банківська установа, яку ми досліджуємо, входить до ТОП-20 фінансових установ України за розмірами активів. Відповідно до класифікації Національного банку України, АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» знаходиться у групі банків з приватним капіталом. Засновником банківської установи є Олександр Ярославський, український бізнесмен (ТОП-10 Forbes Ukraine в 2020 р.), власник групи ДСН, що об'єднує активи багатьох секторів економіки, а саме: фінанси, промисловість, транспорт, будівництво і девелопмент тощо. Контрольний пакет акцій (100 %) [12].

Відповідно до класифікації Національного банку України, Банк – у групі банків з приватним капіталом та входить до ТОП-17 фінансових установ України за розмірами активів.

У травні 2021 року банк потрапив у ТОП-15 впливового рейтингу «50 провідних банків України 2020», згідно з дослідженням інформаційного агентства FINCLUB, і в ТОП-10 номінацій «Обслуговування юридичних осіб» і «Кредитні карти» цього рейтингу. У червні 2022 р. українське РА IBI-Rating підтвердило кредитний рейтинг АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» на рівні uaAA+

Зокрема, у 2024 році банком підтверджено довгостроковий кредитний рейтинг на рівні uaAAA (найвища кредитоспроможність) за національною шкалою (РА «Стандарт Рейтинг») [12].

АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» » увійшов до ТОП-25 банків рейтингу «25 провідних банків України 2023» (Finclub, 2023) та до ТОП-15 найкомфортніших банків для фізичних осіб (Forbes, 2021). Також банк отримав

нагороду «Лідер банківського ринку» у номінації «Корпоративний бізнес та МСБ» (Delo.ua, 2024).

АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» разом зі співробітниками, клієнтами та українськими і міжнародними фондами та громадськими організаціями об'єднались навколо спільної мети – підтримки України. Спільно з фондами та громадськими організаціями Банк реалізує благодійні програми та проєкти у напрямку медичної та соціальної підтримки. А наша Команда активно бере участь у програмі корпоративного волонтерства. Як результат, Банк отримав відзнаку в конкурсі соціальних ініціатив «Відповідальна країна 2.0» (Delo.ua, 2024).

АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» є постійним членом Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, а також членом української банківської Незалежної асоціації. Він є учасником міжнародних платіжних систем VISA International та Mastercard.

Місією діяльності банку є створення інноваційних сервісів та рішень, виходячи за межі класичного банкінгу на основі передбачення потреб завтрашнього дня. «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» формує фінансову цінність для своїх клієнтів та одночасно відповідає очікуванням акціонерів.

Мета функціонування «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» - відновлення довіри населення, як основи стабільності українського ринку банківських послуг, зростання економіки нашої країни [10].

Стратегічною метою є створення стабільної, прозорої фінансово-кредитної установи, що взаємодіє як з державними підприємствами, так і з роздрібним сегментом бізнесу. Завдання діяльності банку полягає в забезпеченні оптимальними фінансовими інструментами довгострокових і гарантованих заощаджень, підтримці економіки країни при наданні необхідних банківських послуг.

Управління в Банку здійснюється Наглядовою Радою та Правлінням. Відносини між акціонерами та керівними органами засновані на управлінні та підпорядкованості, на контролі та відповідальності. Розподіл повноважень між

органами управління та контролю забезпечує розмежування загального менеджменту та управління поточною діяльністю Банку.

Органами управління «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» є:

Загальні збори акціонерів, згідно прийнятим Положенням, є вищим органом управління; стратегічне управління Банком повинна забезпечувати Наглядова Рада. Вона виконує контроль за діяльністю Правління, захищає права вкладників, інших кредиторів та акціонерів Банку. Наглядова Рада участі не бере в поточному управлінні діяльністю фінансовою установою; управління поточною діяльністю виконує колегіальний виконавчий орган - Правління, яке підзвітне Наглядовій Раді. (додаток Б).

Акціонери мають право:

- брати участь в управлінні фінансовою установою в порядку, який передбачено Статутом. Це відбувається шляхом голосування на Загальних зборах акціонерів;

- брати участь у розподілі прибутку шляхом отримання дивідендів;

- вносити власні пропозиції до порядку денного Загальних зборів акціонерів Банку, пропонувати кандидатів до складу органів управління Банку;

- вільно розпоряджатися належними їм акціями, АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» стабільно функціонує в умовах високої конкуренції на банківському ринку. Партнерами банку є фінансові установи, що розташовані в різних країнах світу:

Статут АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» затверджено рішенням акціонерів 06.05.2022. Організаційна структура банку представлено на рисунку 2.1.

Станом на 31 грудня 2023 р. діюча мережа відділень складається з 33 відокремлених підрозділів.

Порівняно з 2022 роком мережа зросла на 5 відділень. Зокрема відбувся запуск відділення у м. Ужгород (приміщення якого використовується у тому числі як «резервний» майданчик Банку для роботи «ВСР офісу»).

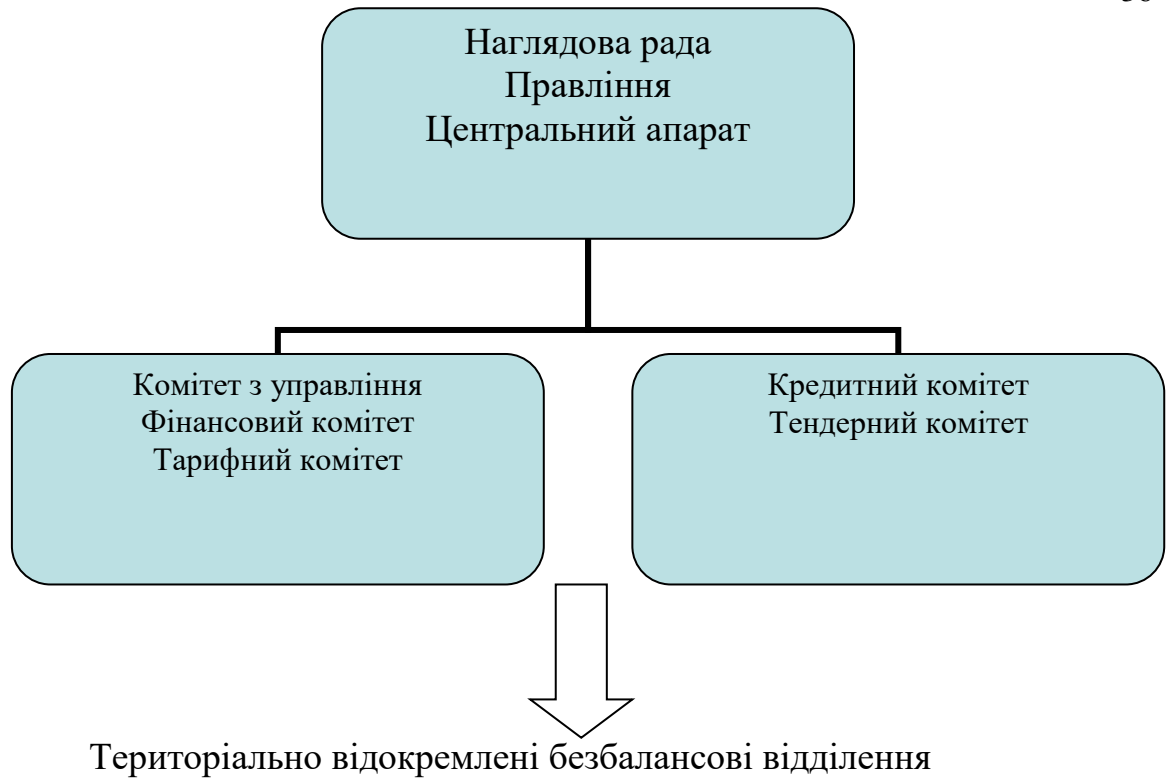

Рис. 2.1. Організація та структура АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» [26].

Банк щодня приймає рішення про перелік та режим роботи відділень керуючись питанням безпеки персоналу та бізнес необхідністю. Бізнес та операційні процеси Банку адаптовані з урахуванням воєнних дій та масових відключень електроенергії, що забезпечує можливість здійснення Банком усіх ключових банківських операцій.

Банк забезпечив придбання та встановлення генераторів, а також систем супутникового зв'язку Starlink для офісів у Києві та Дніпрі, а також ключових відділень Банку, що дозволяє забезпечувати безперервність діяльності Банку та ключових відділень у разі відсутності електрики, а також неможливості недоступності основних каналів зв'язку.

Банк є учасником проекту Power Banking, створеного з ініціативи НБУ. Проект є об'єднаною мережею відділень банків України, які працюватимуть і надаватиме необхідні послуги клієнтам навіть під час блекауту.

Мережа Power Banking включає 2 390 відділень, які забезпечені альтернативними джерелами енергії та резервними каналами зв'язку,

поширеною інкасацією та додатковим персоналом. Банк представлений у цій мережі 17 відділеннями.

Станом 01.01.2024 рік критична інфраструктура Банку не постраждала. Основне та резервне обладнання Банку, спрямоване на забезпечення діяльності та надання необхідних сервісів клієнтам установи, знаходиться в Києві та Дніпрі та продовжує безперебійну роботу, канали зв'язку працюють без порушень.

Для забезпечення безперервного проведення платежів з використанням СЕП НБУ та SWIFT створено резервні майданчики. Здійснено перенесення ключових інформаційних систем Банку в хмарний сервіс Microsoft Azure. Протягом квітня 2024 року Банк планує ввести в експлуатацію додаткове серверне обладнання для збереження критичних систем в окремому наземному ЦОДі.

Ключові завдання на 2024 рік:

забезпечення безперервної діяльності, відновлення/нарощування кредитного портфелю за рахунок розвитку кредитних програм для населення, малого та мікробізнесу, диверсифікація кредитного портфеля корпоративних клієнтів та розвиток кредитування агросектору в нових регіонах, розвиток дистанційних каналів продажів у всіх сегментах, збереження ринкової частки Банку (насамперед пасивів), контролю ефективності з фокусом на показнику СІР з використанням існуючої інфраструктури та мінімальними інвестиціями

АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» надає широкий перелік банківських послуг приватним особам та корпоративному бізнесу, а саме:

депозитні послуги - залучення коштів клієнтів під банківський відсоток;

кредитні послуги - надання позик під певний відсоток на користь банку;

розрахунково-касове обслуговування - проведення безготівкових та готівкових розрахунків;

інкасація грошових коштів, векселів, платіжних та розрахункових документів;

купівля-продаж іноземної валюти у готівковій та безготівковій формах;

Усі банківські послуги, які надаються населенню, можна поділити на дві групи: традиційні та специфічні.

До традиційних АТ «БАНКУ КРЕДИТ ДНІПРО» для населення належать: кредитні та депозитні.

До специфічних відносяться:

консультування, лізинг, депозитарні, трастова й інша діяльність. Особливу увагу АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» приділяє кредитуванню юридичних осіб. Операційні сегменти «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» зображено на рисунку 2. 2.

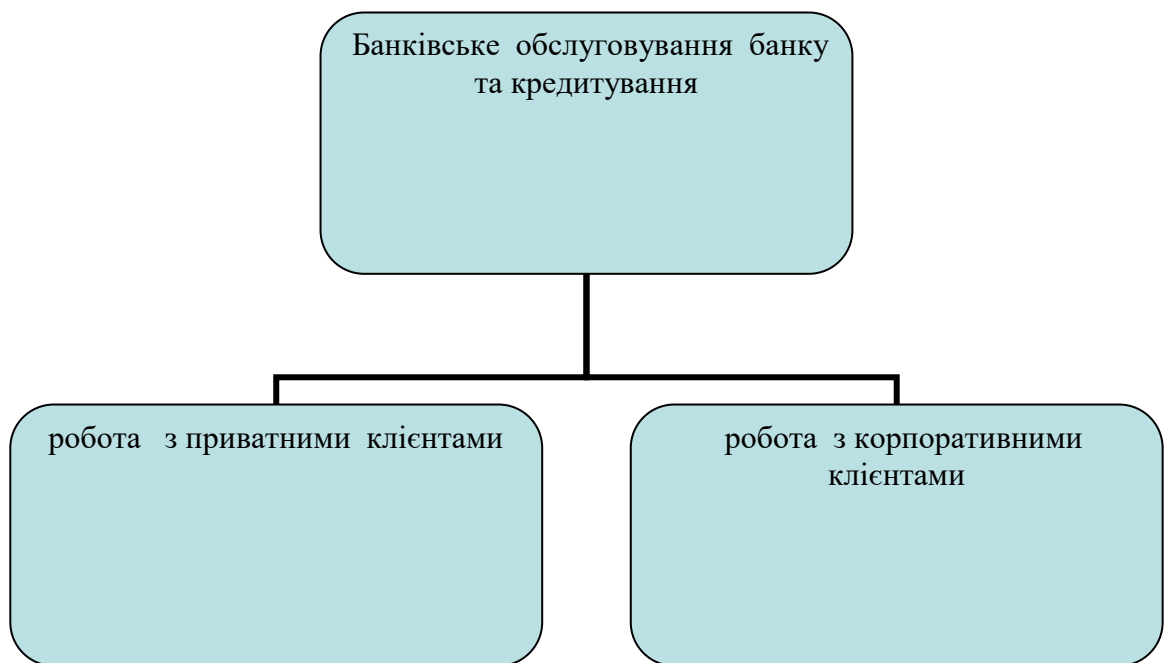

Рис. 2.2. Сегменти операційної діяльності АТ « БАНК КРЕДИТ ДНІПРО»

Послугами банку на сьогоднішній день користуються практично всі верстви населення, це пояснює лідерські позиції банку на ринку. Банк спрямовує свої ресурси в розширенні кількості банківських послуг, організацію сприятливих умов для обслуговування клієнтів.

2.2. Аналіз фінансового стану АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО»

Аналізуючи динаміку ресурсної бази окремо взятого банку, наприклад, АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» за 2021-2023 роки зображено в таблиця 2.1 можна побачити наступну картину[12].

Таблиця 2.1

Склад та структура активів АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО»

Показники	2021		2022		2023		Відхилення 2023 від 2021	
	Сума, тис.грн.	%	Сума, тис.грн.	%	Сума, тис.грн.	%	абс. (+;-)	темп приросту, %
Грошові кошти та їх еквіваленти	6112078	29,99	11629652	60,08	8152323	39,01	2040245	33,38
Кредити та аванси банкам	1173449	5,76	110459	0,57	267893	1,28	-905556	-77,17
Кредити та аванси клієнтам	5714269	28,04	3867013	19,98	4335277	19,98	-1378992	-24,13
Інвестиції в цінні папери	5541887	27,20	2080296	10,75	6802864	32,56	1260977	22,75
Похідні фінансові активи	97014	0,48	516561	2,67	244320	1,17	147306	151,84
Інвестиційна нерухомість	484900	2,38	236800	1,22	121807	0,58	-363093	-74,88
Відсрочені податкові активи	250380	1,23	269437	1,39	292594	1,40	42214	16,86
Нематеріальні активи	59021	0,29	61747	0,32	58560	0,28	-461	-0,78
Основні засоби	368660	1,81	338999	1,75	327772	1,57	-40888	-11,09
Інші фінансові активи	334996	1,64	4814	0,02	20548	0,10	-314448	-93,87
Інші нефінансові активи	224978	1,10	239633	1,24	219073	1,05	-5905	-2,62
Необоротні активи, утримувані для продажу	16526	0,08	463	0,00	52913	0,25	36387	220,18
Усього, активів	20378158	100,00	19355874	100,00	20895944	100,00	517786	2,54

Аналіз таблиці 2.1 допомагає виявити основні тенденції зміни активів звіту про фінансовий стан за 2021-2023 роки:

У 2022 році грошові кошти та їх еквіваленти становить 11629652 млн. грн. (0,57 %) порівняно з 2021 роком, а у 2023 році вони зменшилися 1154812 млн. грн. (- 39,01 %) порівняно з 2022 роком. Загалом за період з 2021 по 2023 рік цей показник зменшився до 30555 млн. грн. Темп приросту становить +33,38 %.

Кредити та аванси банкам у 2022 році зменшилися на 1 1063040 млн. грн. (19,98%) порівняно з 2021 роком, в наступному у 2023 році вони знову знизилися на 1081429 млн грн . (-1,05%) порівняно з 2022 роком. Загальне зменшення за період з 2021 по 2023 рік становить 1218389 млн. грн. Темп приросту (-77,17 %).

Кредити та аванси клієнтам суттєво знизилися у 2022 році на 1847256 млн. грн. (-26,12%) порівняно з 2021 роком, а у 2023 році вони збільшилися знову на 46826млн. грн. (-19,98%) порівняно з 2022 роком. Загальне зниження за період з 2021 по 2023 рік становить 1378992 млн. грн.

У 2022 році інвестиції в цінні папери зросли на +419547 млн. грн. (124,59%) порівняно з 2021 роком, а у 2023 році вони збільшилися ще на +4722568 млн. грн. (+30,8 %) порівняно з 2022 роком. Загальне зростання за період з 2021 по 2023 рік становить 517786 млн. грн.

Інші фінансові активи значно зменшилися у 2022 році на -330182 млн. грн. (17,71%) порівняно з 2021 роком, а у 2023 році відбулося збільшення на +1540070 млн. грн. (-65,30%) порівняно з 2022 роком. Загальне зниження за період з 2021 по 2023 рік становить 4 млн. грн.

Отже, на базі проведеного аналізу можна визначити вплив змін на результат діяльності банку. Значне зростання грошових коштів та їх еквівалентів підвищує ліквідність банку та дозволяє йому швидше реагувати на короткострокові зобов'язання та можливості на ринку. Це позитивно впливає на фінансову стабільність банку. Різке збільшення кредитів та авансам банкам показує зростання активності банку у співпраці з іншими банками та фінансовими установами.

Однак, зменшення у 2023 році може бути ознакою більш обережного підходу до кредитування інших банків. Суттєве зниження кредитів та авансів

клієнтам вказує на обережність банку у кредитуванні своїх клієнтів, через збільшення кредитних ризиків. Зростання інвестицій в цінні папери вказує на перерозподіл активів банку на користь менш ризикованих та потенційно більш прибуткових інвестицій [26].

Основними причинами таких змін є нестійка макроекономічна ситуація та економічна криза. Також перехід банку до більш консервативної інвестиційної стратегії під впливом кризи спричиненої військовими діями, сприяло зростанню інвестицій у цінні папери, які мають менший ризик порівняно з кредитами.

Таким чином, аналіз структури активів АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» за 2021-2023 роки виявив важливі тенденції, що відображають адаптацію банку до змінних ринкових умов та стратегічних цілей, спрямованих на підвищення ліквідності та зниження ризиків.

Динаміка грошових коштів та їх еквівалентів, яка зменшилась загалом за період з 2021 по 2023 рік цей до 30555 млн. грн. у першому періоді до 10827 млн. грн. у третьому періоді, свідчить про значне покращення ліквідності банку. Помітне збільшення на 6078 млн. грн. між 2022 та 2023 роками вказує на успішне управління ліквідністю та ефективне накопичення грошових ресурсів для задоволення оперативних потреб.

Це підвищує здатність банку оперативно виконувати свої фінансові зобов'язання, що позитивно впливає на його фінансову стабільність та довіру з боку клієнтів і партнерів. Щодо кредитів та авансів банкам і клієнтам, спостерігається відмінна динаміка.

Так 5714 269 млн грн кредитів та авансів банкам з млн. грн. у 2022 році до 21492 млн. грн. у 2023 році 3867013 млн. грн. свідчить про активізацію міжбанківського кредитування, кредитування або інвестування в інші фінансові установи. Це може вказувати на стратегічні зміни у підходах банку до управління своїми активами, спрямовані на підвищення доходності та диверсифікацію ризиків. У той же час, зниження кредитів та авансів клієнтам з 40460 млн. грн. у першому періоді до 24873 млн. грн. у третьому періоді може

свідчити про підвищення ризиків у кредитуванні клієнтів або обережніший підхід банку до видачі кредитів.

Це може бути наслідком змін у макроекономічному середовищі або внутрішніх ризиків, що змусило банк переглянути свою кредитну політику задля збереження фінансової стійкості. В цілому, ці зміни можуть вказувати на зміну стратегії банку в напрямку більшої консервативності та зосередження на збереженні ліквідності і зменшення кредитних ризиків [27]. З метою дослідження зобов'язань АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» розглянемо таблиці 2.2 та визначимо тенденції основних показників [25].

Таблиця 2.2

Склад та структура зобов'язань АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО»

Показники	2021		2022		2023		Відхилення 2023 від 2021	
	Сума, млн. грн.	%	Сума, млн. грн.	%	Сума, млн. грн.	%	абс. (+;-), млн.грн.	%
Кошти банків	3908589	21,03	1145745	6,48	40119	0,21	-3868470	1,03
Кошти клієнтів	14484296	77,93	16310141	92,30	18476538	98,28	+3992242	127,56
Забезпечення	35356	0,19	44227	0,25	46792	0,25	+11436	132,35
Інші фінансові зобов'язання	125030	0,67	152482	0,86	135502	0,72	+10472	108,38
Інші не фінансові зобов'язання	32049	0,17	17812	0,10	33861	0,18	1812	105,65
Податок на прибуток	-	0,00	20	0,00	67914	0,36	+67914	-
Всього зобов'язання	18585320	100,0	17670427	100,0	18800726	100,0	215406	101,16

Аналіз зобов'язань балансу АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» демонструє декілька важливих змін:

Кошти клієнтів значно збільшилися з 14484296 млн. грн. у 2021 році до 18476538 млн. грн. у 2023 році. Темп приросту становив 1,03 % між 2021 і 2023 роками. Абсолютне відхилення за 2021 та 2023 роки -3868470.

Похідні фінансові зобов'язання зросли з 35356 млн. грн. у 2021 році до 67914 млн. грн. у 2023 році. Темп приросту склав неймовірний 127,56 % між 2021 і 2023 роками.

Збільшення поточних зобов'язань з податку на прибуток з 32049 млн. грн. у 2021 році до 2683 млн. грн. у 2023 році. Темп приросту становив за 2021 та 2023 рр. 132,35%.

Інші статті зобов'язань, такі як кошти банків, фінансові гарантії, інші фінансові та нефінансові зобов'язання, загальна тенденція свідчить про коливання та незначні зміни у порівнянні з трьома основними статтями.

Збільшення коштів клієнтів є позитивним знаком, що вказує на зростаючу довіру клієнтів і розширення депозитної бази, що сприяє стабільності та ліквідності банку. Активізація використання похідних фінансових зобов'язань свідчить про зростаючу складність і диверсифікацію фінансових інструментів, що може як покращити управління ризиками, так і підвищити ризикованість операцій.

Зменшення поточних зобов'язань з податку на прибуток може відображати ефективність податкового планування або зміни у прибутковості банку. Загалом, ці зміни свідчать про динамічний розвиток банку та адаптацію до змін у фінансовому середовищі [26].

Проаналізуємо таблицю 2.3 та визначимо основні тенденції зміни капіталу за 2021-2023 роки АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО».

Аналіз капіталу АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» виявляє кілька ключових змін:

Нерозподілений становив 1902767 млн. грн. у 2021 році до 2022 року він збільшився до 1952778 млн. грн. даді він трохи зменшився до 1810628 млн. грн. у 2023 році. Темп приросту становив 0 % між 2021 і 2023 роками

Інші резерви демонструють різке зменшення з 87792838 млн. грн. у 2021 році до 240386 млн. грн. у 2023 році, після того як трохи збільшився з 26573 млн. грн. у 2022 році. Темп приросту становив -174,93 між 2021 і 2023 рр.

Таблиця 2.3

Склад та структура власного капіталу АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО»

Показники	2021		2022		2023		Відхилення 2023 від 2021	
	Сума, млн. грн.	%	Сума, млн. грн.	%	Сума, млн. грн.	%	абс. (+;-), млн.грн.	темп прирост у%
Статутний капітал	3586561	200,5	3586561	212,796	3586561	171,178	0,	0,00
Непокритий збиток	-1902767	-106,13	1952778	- 115,86	-1810628	-86,417	92139	-4,84
Емісійний дохід	17469	0,97	17469	1,03646	17469	0,83376	0	0.00
Резерви та інші фонди банку	4141	0,23	60573	3,60545	60430	2,93191	57289	1383,46
Інші резерви	87434	4,88	26573	-1,5766	240386	11,4731	- 152952	174,93
Усього власного капіталу	1792838	100,00	1685447	100,00	2095218	100,00	302380	16,87

Загальна сума власного капіталу, яка збільшилася з 1792838 млн. грн. у 2021 році до 16395 млн. грн. у 2023 році. Темп приросту становив 5,16% між 2021 і 2022 роками та 40,96% між 2022 і 2023 роками.

Загальна сума власного капіталу та зобов'язань збільшилася з 20378158 млн. грн. у 2021 році до 20895 944 млн. грн. у 2023 році. Темп приросту становив 16,87 % між 2021 і 2023 роками

Збільшення нерозподіленого прибутку вказує на високу прибутковість і ефективність операційної діяльності банку, що дозволяє збільшувати реінвестиції та розширювати діяльність.

Різне зростання інших резервів може бути індикатором підготовки до покриття потенційних ризиків або використання їх для майбутніх інвестицій, що свідчить про передбачливість і обережність банку в управ надання кредитів юридичним особам.

Стабільне збільшення власного капіталу, разом зі зростанням загальної суми капіталу та зобов'язань, свідчить про здорове фінансове становище банку та його здатність підтримувати стійке зростання.

Це все вказує на позитивні перспективи для банку, дозволяючи йому зміцнювати свою позицію на ринку та залучати нові ресурси для подальшого розвитку [44, с. 56].

Далі розглянемо пасиви АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО».

Пасиви — це ресурси банків. І в цій якості вони мають засадниче значення для роботи усіх структур кредитної системи; не лише банків, але і парабанківської системи: усі операції, починаючи від надання кредитів і і закінчуючи придбанням канцелярською приладдя для працівників банку залежать передусім від наявних власних капіталів і засобів, які банки залучили зі сторони.

Тому в економічному середовищі часто пасиви називають просто "джерелами" ресурсів банку. Саме пасиви і пасивні операції значною мірою зумовлюють умови, форми і напрями використання ресурсів.

Зрозуміло, що кожен банк прагне збільшити, наростити свій ресурсний потенціал, тобто свої пасиви.

Пасивні операції — це операції з мобілізації ресурсів банку.

За видом банківських ресурсів розрізняють пасивні операції з формування:

а) власних б) залучених (депозитних) в) позичених (недепозитних) ресурсів банку.

Операції з формування власних ресурсів охоплюють операції:

- з формування статутного капіталу банку;
- з формування резервного капіталу банку;
- з формування страхового капіталу банку;
- з формування іншого капіталу банку спеціального призначення, який створюють за рахунок банківського прибутку і використовують відповідно до рішення, прийнятого вищою управлінською ланкою банку;
- пов'язані з формуванням і розподілом банківського прибутку.

Розглянемо пасиви АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» в таблиці 2.4

Таблиця 2.4

Склад та структура пасивів АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО»

Показник и	2021		2022		2023		Відхилення 2023 від 2021	
	Сума, млн.грн.	%	Сума, млн.грн.	%	Сума, млн.грн.	%	абс. (+;-), млн.грн.	темп прирост у%
Зобов'язання	18585320	91,20	17670427	91,29	18800726	89,97	215406	1,16
Власний капітал	1792838	8,80	1685447	8,71	2095218	10,03	302380	16,87
Всього власний капітал та зобов'язання	20378158	100,0	19355874	100,0	20895944	100,0	517786	2,54

Проаналізуємо показники таблиці 2. 4.

На даній таблиці зображено показники склад та структура пасивів Банку за аналізуємий період це 2021 – 2023 рр.

Так загальна сума зобов'язань становить за 2021 рік 18585320 млн. грн.. (91,20 %), порівняно із 2023 роком 18800726 млн грн (89,97%) абсолютне відхилення становить порівняно із 2023 – 2021 р. приріст 215406 млн. грн. темп приросту 1,16%.

Загальна сума власного капіталу, яка збільшилася з 1792838 млн. грн. у 2021 році (8,80 %) у 2023 році ця цифра становить 2095218 . млн.. грн. Темп приросту становив 16,76 % у порівнянні із 2023 та 2021 рр.

Загальна сума власного капіталу та зобов'язань збільшилася з 20378158 млн. грн. у 2021 році до 20895 944 млн. грн. у 2023 році. Абсолютна величина становить + 517886 млн. грн. (темп приросту 2,54%).

Ресурси АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» складаються зі власних та залучених коштів. Поряд зі зростанням показників активів спостерігається зростання показників пасивної частини балансу, а саме: кошти клієнтів (кошти юридичних осіб).

На основі проведеного дослідження фінансових АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» за період з 2021 по 2023 рік, можна зробити висновок, що банк демонструє стійке зростання та розвиток, незважаючи на значні коливання в

окремих статтях балансу та звіту про фінансові результати. Збільшення власного капіталу та загальної суми зобов'язань свідчить про розширення операційної діяльності та підвищення довіри з боку клієнтів і кредиторів.

Значне зростання процентних доходів, хоча й супроводжується підвищенням процентних витрат, вказує на успішне розширення кредитування. Водночас, зміни в структурі витрат, зокрема збільшення витрат на виплати працівникам та процентних витрат, підкреслюють необхідність ефективного управління витратами для підтримання фінансової стабільності.

Загалом, фінансові результати свідчать про позитивну динаміку розвитку банку, але також вказують на важливість контролю за витратами та управління ризиками для забезпечення довгострокової прибутковості та стабільності.

2.3. Аналіз кредитування юридичних осіб в АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО»

Державні програми підтримки юридичних осіб в умовах війни виступають вкрай актуальними, адже, саме завдяки таким заходам уряд країни сприятиме підтримці його функціонування та наповненню бюджету країни, а також забезпечить подальшу діяльність суб'єктів господарювання, яка й так значно скоротилася від початку війни в країні.

З ціллю надання державної підтримки та економічного розвитку держави юридичним особам в 2020 році Урядом України була затверджена програма «Доступні кредити 5-7-9%», яка стала двигуном кредитування юридичних осіб як антикризова підтримка в умовах карантину в 2020 – 2021 роках і повномасштабних військових дій в 2022 році, хоча спочатку була ініційована для стимулювання інвестиційного кредитування [26].

З метою підтримки мікро-, малого та середнього бізнесу в Україні на 01 червня 2023 р. з початку використання інструменту державних гарантій на портфельній основі (з грудня 2020 р.) видано 23 642 кредити загальною сумою 78,05 млрд грн. На 1 червня 2023 р. 29 банків-кредиторів обслуговують 17 374 кредити сумою 54,39 млрд грн [26].

Станом на 31 грудня 2023 р. кредитний портфель Банку містить певну частку кредитів, що була надана позичальникам, які здійснюють підприємницьку діяльність на територіях, на яких, станом на дату складання звітності, ведуться (велися) бойові дії, та територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями російської федерації.

У процесі розрахунку очікуваних кредитних збитків за кредитною заборгованістю Банком враховано здатність позичальників генерувати грошові потоки для погашення/обслуговування заборгованості, зокрема, в залежності від їх розташування відносно окупованих територій або територій, на яких ведуться бойові дії та наявність свідчень про їх адаптацію до нових умов ведення їх діяльності.

Очікувані грошові потоки від реалізації заставного майна, розташованого на тимчасово окупованих рф територіях України, в тому числі і від об'єктів, щодо яких наявна інформація щодо задовільного стану та наявності контролю з боку заставодавця, під час розрахунку очікуваних кредитних збитків не застосовуються.

Водночас, зважаючи на те, що на дату підписання цієї звітності бойові дії не припинено, існує ризик розширення відповідних територій за рахунок ескалації бойових дій та подальшої модифікації внутрішнього та зовнішнього середовища ведення діяльності, що можуть суттєво вплинути на спроможність позичальників Банку обслуговувати кредити.

АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» процює у напрямку кредитування юридичних осіб і запустив ряд акцій кредитування. Так наведемо деякі з них. Усі дані акції направлені для установки терміналів для суб'єктів господарювання.

1. Тарифи партнера ТОВ «ПЕРША ЕКВАЙРИНГОВА КОМПАНІЯ»
Абонплата за встановлений POS-термінал – 400 грн щомісячно Тариф: 1.3% від суми прийнятих платежів

Відшкодування за прийняті платежі на наступний робочий день

2. Купуйте Платіжний термінал Смарт Каса за спеціальною пропозицією.Комплексне рішення 5 в 1 від Партнера СмартКаса:

Програмний РРО Банківський Термінал Каса Принтер чеків Сканер штрихкодів.

3. Тарифи партнера Смарт Каса з 23.09 по 31.12.2024 року купуйте Смарт Каса Pro за 13 250 грн (замість 26 500 грн) та отримуйте докстанцію вартістю 3000 грн у Легке підключення до рахунку в Кредит Дніпро Банку для безперебійного управління фінансами.

Повна автоматизація бізнес-процесів: облік товарів, управління продажами, звітність – все під контролем.

Подарункова докстанція забезпечить максимальну зручність для мобільної роботи. Тариф: 1.5 % від суми прийнятих платежів. Відшкодування за прийняті платежі на наступний робочий день.

4. Для малого бізнесу та ФОП банк пропонує такі пропозиції

а) «Поточний рахунок для бізнесу» за яким можливе відкриття відкриття рахунку онлайн без відвідування відділень розрахунково-касове обслуговування перші 3 місяці.

б) «Робота з валютою» з якою надають попередню перевірку валютного контракту до його укладання та для майбутніх клієнтів банк. Консультація та експертиза щодо найвигідніших форм та умов розрахунку.

в) «Розумний крок для вашого росту» це програма «Доступні кредити» 5-7-9% до 36 місяців; Кредитна лінія; до 36 місяців; Інвестиційний кредит до 60 місяців [26].

Проаналізуємо кредити клієнтам Банку за 2021- 2023 рр. дані будуть наведені в таблиці 2.5.

На 31 грудня 2021 грудня було надано кредитів суб'єктам господарювання 7086691 млн. грн. (2022 р.: 3924130 млн грн.) далі ці дані у 2023 році вони стали зменшувати становили (4310613 млн. грн.) абсолютна величина становить (- 2776078 млн. грн.) темп приросту (- 39,17%).

Кредити фізичним особам на 31 грудня 2021 року було видано 1211468 млн грн у порівнянні з 2023 роком (961009 млн. грн.) абсолютне відхилення становить (-2500459 млн грн), темпи приросту (- 20,67 %).

Таблиця 2.5

Кредити клієнтам та фінансова оренда АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО»

Показники	2021		2022		2023		Відхилення 2023 від 2021	
	Сума, млн. грн.	%	Сума, млн. грн.	%	Сума, млн. грн.	%	абс (+;-), млн.грн.	темп приросту%
Кредити суб'єктам господарювання	7086691	81,67	3924130	70,11	4310613	75,32	-2776078	-39,17
Кредити фізичним особам	1211468	13,96	1178473	21,05	961009	16,79	-250459	-20,67
Кредити органам державної влади	355151	4,09	476537	8,51	440297	7,69	85146	23,97
Іпотека	23423	0,27	18312	0,33	10767	0,19	-12656	-54,03
Кредити та аванси клієнтам, всього	8676733	100,0	5597452	100,0	5722686	100,0	-2954047	-34,05
Резерв за кредитами та авансами клієнтам	-2962464		-1730439		-1387409		1575055	-53,17
Усього кредитів та авансів клієнтам	5714269		3867013		4335277		-1378992	-24,13

Кредити органам державної влади видані у 2021 році становлять 355151 млн грн (4,09%), за 2023 рік 440297 млн грн, абсолютне відхилення становить 85146 млн грн

Протягом аналізованого періоду періоду Банк припинив визнання кредитів суб'єктам господарювання та фізичних осіб внаслідок їх модифікації і отримав прибуток у сумі 4754 тис. грн. (2022 р.: 219 тис грн), який відображено за статтею «Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю» звіту про прибутки і збитки та інший сукупний дохід. Нижче наведений аналіз валової балансової вартості за стадіями знецінення за станом на 31 грудня 2023 року [26]:

Проаналізуємо кредити за стадіями зміцнення за 2021-2023 рр. в таблиця 2. 6.

Таблиця 2.6

Аналіз кредитів юридичним особам АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» за стадіями знецінення

Показники	Стадія 1		Стадія 2		Стадія 3		Всього	
	Сума, млн. грн.	%	Сума, млн. грн.	%			Сума, млн. грн.	%
на 31.12 2021	4579498	64,62	121137	1,71	2386056	33,67	7086691	100
на 31.12 2022	2134131	54,38	720136	18,35	1069863	27,26	3924130	100
на 31.12 2023	3004351	69,70	496050	11,51	810212	18,80	4310613	100

Аналізуючи дану таблицю ми бачимоз зменшення чистої балансової вартості кредитів, що обліковуються на 3-й стадії зменшення корисності є наслідком відступлення права вимоги за частиною кредитного портфелю фізичним особам, а також врегулювання простроченої заборгованості по клієнтам-юридичним особам.

Зниження валової балансової вартості кредитів, що обліковуються на 3-й стадії зменшення корисності, викликане списанням непрацюючих активів за рахунок сформованого у попередні періоди резервів [42].

Валова балансова вартість кредитів на 2-й стадії зменшення корисності зменшилася за рахунок врегулювання заборгованості чи проходження достатнього часу після врегулювання (в тому числі шляхом реструктуризації) і якісного обслуговування, необхідного для покращення стадії зменшення корисності за окремими активами.

Надані кредити також піддані структуризації за різними галузями економіки, що надає банку можливість глибше розуміти ризики, пов'язані з кредитними операціями в різних сферах економіки.

Аналіз галузей економіки може включати різноманітні сектори, такі як промисловість, транспорт та логістика, роздрібна торгівля, сфера послуг, фінансовий сектор, сільське господарство та інші.

Розглядаючи кредитний портфель за галузями економіки, банк може визначити стратегію кредитування та провести ефективний аналіз потенційних ризиків, розробивши відповідні заходи для їх зменшення. Цей підхід дозволяє банку ефективно балансувати ризик та дохід від кредитного бізнесу.

Такий аналіз галузей економіки також сприяє диверсифікації кредитного портфеля, роблячи його менш вразливим до коливань у певних галузях.

У таблиці 2.7 представлені обсяги кредитів, розподілені за різними секторами економіки. Ця інформація служить основою для стратегічного планування та прийняття рішень з метою оптимізації кредитного портфеля банку.

Таблиця 2.7

Розподіл кредитів АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» по галузях економіки

Показники	2021		2022		2023		Відхилення 2023 до 2021	
	Сума, млн. грн.	%	Сума, млн. грн.	%	Сума, млн. грн.	%	абс. (+;-), грн	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Сільське господарство	1590775	18,33	1604923	28,67	1833511	32,04	242736	15,26
Оптова та роздрібна торгівля	1585285	18,27	67765	1,21	996188	17,41	-589097	-37,16
Переробна промисловість	277040	3,19	575772	10,29	322961	5,64	45921	16,58
Державне управління	355151	4,09	476537	8,51	440297	7,69	85146	23,97
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	386809	4,46	453724	8,11	263831	4,61	-122978	-31,79
Транспорт, складське господарство	230442	2,66	236970	4,23	184701	3,23	-45741	-19,85
Фінансова та страхова діяльність	128833	1,48	176138	3,15	300	0,01	-128533	-99,77
Операції з нерухомим майном	103588	1,19	116484	2,08	324002	5,66	220414	212,78

Продовження табл 2.7

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Тимчасове розміщення й організація харчування	658839	7,59	67167	1,20	66270	1,16	-592569	-89,94
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	11034	0,13	10368	0,19	56324	0,98	45290	410,46
Інформація та телекомунікація	0	0,00	0	0,00	997	0,02	997	
Фінансова та страхова діяльність	128833	1,48	176138	3,15	300	0,01	-128533	-99,77
Постачання електроенергії газу	105398	1,21	5222	0,09	130	0,002	-105268	-99,88
Поводження з відходами	208	0,00	208	0,00	197	0,003	-11	-5,29
Будівництво	102199	1,18	0	0,00	0	0,000	-102199	-100,00
Мистецтво. Спорт	774	0,01	0	0,00	0	0,000	-774	-100,00
Професійна та наукова діяльність	423	0,00	0	0,00	0	0,000	-423	-100,00
Усього	8676733	100,0	5597452	100,0	5722686	100,0	-2954047	-34,05

З таблиці 2.7 видно, що Банк кредитує різні галузі економіки.

Найбільш Банк кредитує переробну а промисловість так у 2021 році 277040 млн грн що становить 3,19 %, 2022 році 575772 млн грн, що становить 10,28 %, 2023 рік 322961 млн грн. 5,64 % загального обсягу кредитів юридичних осіб за аналізуемий період становить 106,56 %.

Традиційно банк кредитує сільське господарство. В 2023 році кредити в аграріям склали 1833511 млн. грн., або 25,61 % загального обсягу кредитів, в 2022 році 1604923 млн грн або 28,67% , в 2021 році 1 590775 млн. грн., або 18,33 За досліджуваний період вони знизилась на 407424 тис грн

Третім за за обсягом є добувна промисловість і розроблення кар'єрів.

Вони складають в 2021 році 386809 млн. грн., або 4,45 % в 2022 році 453724 млн. грн., або 8,1 % в 2023 році 263831 млн. грн., або 13,44%. За досліджуваний період вони зменшилися на 3615,9 млн. грн., або 32,82%.

Тимчасове розміщення й організація харчування складають в 2021 році 658839 млн. грн., або 12,01% в 2022 році 453724 млн. грн., або 11,75% в 2023 році 66270 млн. грн., або 10,12%. За досліджуваний період вони зменшилися на 872,4 млн. грн. або на 13,54% [26].

Кредити тимчасове розміщення й організація харчування в 2021 році 658839 млн. грн., або 7,59 % в 2022 році 67167 млн. грн., або 8,57% в 2023 році 66270 млн. грн., або 9,5%. За досліджуваний період вони збільшилися на 386,9 млн. грн. або на 7,99%.

Кредити в інші галузі є незначними за питомою вагою в кредитах банку. Можна відмітити, що незважаючи на надважку ситуацію в нашій країні, всі сфери економіки намагаються працювати, забезпечувати робочими місцями населення, створювати свою продукцію, надавати послуги, тим самим давати можливість заробляти населенню кошти та сплачувати податки і тим самим наповнювати бюджет країни

Надалі ми більш детально зупинимося на кредитуванні бізнесу АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО».

Фінансування бізнесу. Програма на «Доступні кредити 5-7-9» .

Цілі даної програми Придбання та/або модернізація основних засобів суб'єктом підприємництва, зокрема придбання транспортних засобів комерційного та виробничого призначення

Придбання нежитлової нерухомості та/або земельних ділянок з метою провадження суб'єктом підприємництва господарської діяльності без права передачі такої нерухомості в платне або безоплатне користування третім особам

Здійснення будівництва, реконструкції, ремонту у нежитлових приміщеннях, в яких суб'єкт підприємництва провадить основну господарську діяльність, які на праві власності або користування належать суб'єкту підприємництва [43].

Придбання об'єктів права інтелектуальної власності за договорами комерційної концесії (франчайзингу), пов'язаних із реалізацією суб'єктом підприємництва інвестиційного проекту. Для кого призначена дана програм: Мікропідприємство – до 2 млн євро, малий бізнес – до 10 млн євро, середній бізнес – до 50 млн євро.

Факторинг. Фінансування продажу товарів чи послуг на умовах відстрочки платежу. В таблиці 2. 8 ми розглянемо умови за яких надається даний кредит.

Таблиця 2.8

**Умови кредитування за програмою факторингу які надає
АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО»**

ліміт факторингу	залежить від обсягу поставок на покупця (min 3 000 000 гривень)
Валюта фінансування Авансовий платіж	грн
Термін ліміту фінансування	до 365 календарних днів (з можливістю продлонгації)
Авансовий платіж	до 85% від вартості відвантаженої продукції
Максимальний період відстрочки платежу	до 120 календарних днів
Вартість факторингу	складається з процентів за користування грошовими коштами або дисконту та комісії за розрахункове обслуговування

АТ « БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» учасник державної програми підтримки бізнесу «Доступний факторинг», далі – програма вона дана в таблиці 2. 9.

Аналізуючи дану програму ми бачимо значні переваги це зменшення вартості порівняно з класичним факторингом, отримання часткової компенсації відсотків від держави, додаткове фінансування для розширення діяльності.

Таблиця 2.9

**Умови кредитування АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» за програмою
Факторингу з регресом**

Максимальний ліміт фінансування	до 150 млн грн (на групу пов'язаних контрагентів, з урахуванням програми «Доступні кредити 5-7-9%» та програми «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9%»)
Предмет контракту між постачальником та покупцем	товари, послуги, роботи українського походження
Валюта фінансування	грн
Термін ліміту фінансування	до 360 календарних днів
Авансовий платіж	до 95% від вартості відвантаженої продукції
Максимальний період відстрочки платежу	до 120 днів
Ставка для клієнта	13% річних від суми фінансування
Комісія за надання (одноразова)	до 1.5% від суми максимального ліміту
Комісія за розрахункове обслуговування	до 3% від суми фінансування

Фінансування проєктів з відновлення енергетичної інфраструктури. Основною метою програми є відновлення пошкодженої внаслідок збройної агресії РФ енергетичної інфраструктури, забезпечення стратегічної потреби України в енергетичній незалежності, створення стійкої та ефективної енергетичної інфраструктури, а також активізація інвестицій у сектор відновлювальної енергетики та енергоефективності, що є пріоритетними завданнями для забезпечення сталого розвитку та енергетичної безпеки країни, призначена для юридичні особи та фізичні особи - підприємці (локація проєктів - окрім територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих РФ).

Напрямки фінансування (рефінансування) : інвестиційні проєкти із використанням відновлювальних джерел енергії, зокрема, але не виключено:

будівництво сонячних, вітрових, біогазових станцій, біомаси, газотурбінних та газопоршневих електростанцій, промислові акумуляторні батареї, високоманеврені, накопичувані, когенерації для мікро і малого бізнесу: енерго двері/вікна, сонячні панелі.

Умови фінансування розглянуті в таблиці 2.10

Таблиця 2.10

Умови фінансування за програмою «Фінансування проєктів з відновлення енергетичної інфраструктури»

Вид	• інвестиційний кредитневідновлювальна кредитна лінія
валюта	гривня, долар США, євро (для мікро і малого бізнесу: гривня)
максимальна сума	до 1,5 млн євро в еквіваленті
строк	до 5 років (для інших категорій кредитів)
власний внесок	від 10% розміру проєкту/вартості обладнання
забезпечення	порука власника(ів), що володіє(ють) не менше ніж 50% у статутному капіталі позичальника застава предмету фінансування (майнових прав на об'єкт інвестування) за проєктом інше прийнятне забезпечення відповідно до нормативних вимог НБУ
Пільговий період погашення	можлива відстрочка погашення основної суми кредиту до 6-12 місяців або до моменту введення об'єкту в експлуатацію
клас позичальника	нижче 5 класу (згідно Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями,

Програма «Лізинг» Умови лізингу зображені в таблиці 2. 11.

Таблиця 2.11

Умови лізингу за кредитною програмою АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО»

Строк	12-60 місяців
ставка	фіксована або змінювальна в залежності від програми фінансування
Аванс на спрощену процедуру	від 30% вартості майна
Графік платежів	щомісяця рівними частинами або адаптований (з урахуванням сезонності бізнесу)
Комісія за надання послуги фінансового лізингу	від 1,5% (в залежності від типу предмету лізингу, з врахуванням витрат на реєстрацію майна)
Комісія за управління	в залежності від типу предмету лізингу (компенсація страхових платежів)
ставка фінансування за умовами програми «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9%»	сільськогосподарськітоваровиробники: для клієнтів із річним виторгом до 10 млн євро (в екв.):5% річних для клієнтів із річним виторгом понад 10 млн євро (в екв.): 7% річних види діяльності,окрім сільськогосподарських товаровиробників: 11% річни

Як було зазначено вище Банк надає значну перевагу кредитуванню агробізнесу. Більш детально зупинимося. Рішення для агробізнесу програма для кредитування «Кредитування поточних потреб». Цільове призначення кредиту: Фінансування оборотного капіталу: придбання сировини і матеріалів, товарів/робіт/послуг, виплата зарплати, сплата податків та інші витрати, пов'язані з господарською діяльністю. Дана програма призначена для юридичних осіб які працюють у с/г секторі не менше 3 років, Банк землі не менше 300 га. умови кредитування розглянуті в таблиці 2. 12

Таблиця 2. 12

Умови кредитування за програмою «Кредитування поточних потреб».

Валюта	грн.
Вид	відновлювальна, невідновлювальна кредитна лінія, кредитів
Сума	До 70% бюджету витрат на с/г цикл
Строк	до 36 місяців
Графік погашення	сезонний, сільськогосподарського циклу (відтермінування виплати тіла кредиту до 10 місяців
Сплата відсотків	щомісячно
Забезпечення	с/г техніка; с/г обладнання; автотранспорт; спеціальна техніка; житлова/нежитлова нерухомість; порука кінцевого бенефіціарного власни

Як бачимо із наведених нами таблиць АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» активно займається кредитуванням юридичних осіб, особливо це переробна промисловість, та аграрний бізнес. в Україні впливає на національну економіку. Але варто зауважити, що розвиток кредитних відносин зумовлений низкою проблем, основними з яких є: складна процедура отримання кредиту; чинник страху "життя в борг"; недостатня державна підтримка ринку кредитування; існуючі недоліки у сучасних системах оцінки кредитоспроможності позичальників; відсутність чіткої законодавчої регламентації кредитних відносин; низький рівень довготермінового та інвестиційного кредитування [7]. Основним напрямком вдосконалення фінансової системи України є підвищення функціонування законодавчих та нормативних документів, щоб не допустити щонайменших обмежень щодо інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ КРЕДИТУВАННЯ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ЯК ЧИННИКА ПРИСКОРЕННЯ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

3.1. Методи удосконалення кредитування юридичних осіб як чинника прискорення економічного розвитку держави в умовах воєнного стану

На протязі остінніх років фінансова сфера продовжує проймати важливу роль у структурі економіки, а діяльність АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» зазнає значних впливів. Одним із ключових аспектів є попит на корпоративне кредитування, особливо у зв'язку з необхідністю оборотного капіталу та реструктуризації боргів великих компаній.

Зауважується збільшений інтерес до гривневих, короткострокових кредитів та позик для малих і середніх підприємств (МСП). Кредитування є ключовою і найбільш поширеною сферою діяльності банків, однак вона не позбавлена певних ризиків і проблем [41, с.55].

Станом на 31 грудня 2023 р. кредитний портфель Банку містить певну частку кредитів, що була надана позичальникам, які здійснюють підприємницьку діяльність на територіях, на яких, станом на дату складання звітності, ведуться (велися) бойові дії, та територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями російської федерації.

У процесі розрахунку очікуваних кредитних збитків за кредитною заборгованістю Банком враховано здатність позичальників генерувати грошові потоки для погашення/обслуговування заборгованості, зокрема, в залежності від їх розташування відносно окупованих територій або територій, на яких ведуться бойові дії та наявність свідчень про їх адаптацію до нових умов ведення їх діяльності.

Очікувані грошові потоки від реалізації заставного майна, розташованого на тимчасово окупованих рф територіях України, в тому числі і від об'єктів, щодо яких наявна інформація щодо задовільного стану та наявності контролю з

боку заставодавця, під час розрахунку очікуваних кредитних збитків не застосовуються.

Водночас, зважаючи на те, що на дату підписання цієї звітності бойові дії не припинено, існує ризик розширення відповідних територій за рахунок ескалації бойових дій та подальшої модифікації внутрішнього та зовнішнього середовища ведення діяльності, що можуть суттєво вплинути на спроможність позичальників Банку обслуговувати кредити.

Керівництво Банку врахувало відомі та оцінювані станом на звітну дату фактори ризику та застосувало професійні судження при оцінці знецінення таких кредитів.

Водночас, в результаті військових дій та в разі їх подальшої ескалації Банк може понести збитки через складнощі у відшкодуванні активів, розміщених на такій території або несплату заборгованості за кредитами компаніями, що зареєстровані на таких територіях або боржниками, що втратили можливість безперешкодного ведення бізнесу та стабільне джерело доходів. Такі збитки можуть вплинути на спроможність Банку продовжувати безперервну діяльність [45].

Станом на 31.12.2024 року АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» визнав 169633 млн грн резерву під очікувані кредитні збитки за цими кредитами, у 2022 році - 167435 млн грн. Протягом 2023 року «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» списала за рахунок даного резерву 133 млн грн вказаних кредитів (у 2022 році – 44 млн грн).

Своєчасна оцінка АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» кредитного ризику та проведення виважених реструктуризацій кредитів за потреби – запорука подальшої стійкості банку. Удосконалення методів кредитування юридичних осіб для АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» є надзвичайно актуальним через кілька ключових причин, що впливають як на фінансовий стан банку, так і на економіку держави в цілому розглянемо таблицю 3. 1.

**Методи удосконалення кредитування юридичних осіб АТ «БАНК
КРЕДИТ ДНІПРО»**

Методи	Іх наслідки для банку
Підвищення рівня фінансової стійкості банку	В наслідок чого проходить вдосконалені кредитні програми допоможуть знизити частку непрацюючих кредитів, що покращить фінансову стійкість банку. Це, в свою чергу, підвищить довіру інвесторів та клієнтів до банку
Стійкість бази клієнтів банку	Даний метод приведе до збереження та утримання існуючих клієнтів - вдосконалення сервісів та умов кредитування допоможе утримати існуючих клієнтів, забезпечуючи їхню лояльність та довготривалу співпраці
Переваги конкурентності	Це призведе до покращення обслуговування - запровадження індивідуальних програм обслуговування та використання сучасних технологій, таких як штучний інтелект, підвищить якість обслуговування клієнтів
Ріст прибутковості	Зростання кредитного портфеля - ефективне кредитування корпоративних клієнтів збільшить доходи від відсотків та комісій, що позитивно вплине на прибутковість банку
Ріст репутації та довіри	Це приведе до зросту довіри - підвищення якості обслуговування та адаптація до потреб клієнтів зміцнить довіру до банку з боку юридичних осіб.

Війна призвела до зниження доходів та погіршення платоспроможності позичальників, руйнування активів. Це ускладнило обслуговування кредитів, погіршило якість кредити «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» стикаються з посиленними макроекономічними ризиками, такими як інфляція та девальвація валюти, що впливає на здатність позичальників виконувати свої фінансові зобов'язання. Згідно з опублікованими звітними даними станом на 1 січня 2024 року частка NPL у банківському секторі становила 37.4%, що на 0.8% нижче від показника на 1 січня 2023 року. Проте, попри активну роботу банків із урегулювання непрацюючих кредитів, їхня частка залишається високою. Від початку повномасштабної війни обсяги відрахувань в резерви під кредити перевищили 100 млрд грн, що становить понад 12% загального обсягу кредитного портфеля, який банки мали наприкінці лютого 2022 року. Водночас потенційні втрати кредитного портфеля внаслідок війни, економічної кризи та енергетичного терору можуть сягнути 30% [26].

Станом на 2023 рік Україна активно працює над скороченням рівня NPL, застосовуючи як нормативні, так і практичні заходи. Зокрема, політика

Національного банку спрямована на європеїзацію вимог до непрацюючих активів та підвищення прозорості вітчизняного фінансового сектору. Так, нещодавні зміни, що були прийняті НБУ, наберуть чинності з 1 січня 2025 року. Ними буде введено поняття «дефолтного активу» на заміну поняттю «непрацюючий актив», визначено критерії для припинення визнання активу непрацюючим. Вважаємо, що вказані зміни посилять ефективність системи управління непрацюючими активами в банках та процесу врегулювання боргових зобов'язань. Це насамперед позитивно вплине на подальше зниження обсягів непрацюючих кредитів у банках та доступність банківського кредиту для юридичних осіб, що буде слугувати покращенню економічного становища в нашій країні [26].

Однією з ключових ініціатив АТ «БАНКУ КРЕДИТ ДНІПРО» є активна участь у спільній мережі PowerBanking, започаткованій Національним банком України. Банк є учасником проекту Power Banking, створеного з ініціативи НБУ. Проект є об'єднаною мережею відділень банків України, які працюватимуть і надаватиме необхідні послуги клієнтам навіть під час блекауту. Мережа Power Banking включає 2 390 відділень, які забезпечені альтернативними джерелами енергії та резервними каналами зв'язку, посиленою інкасацією та додатковим персоналом. Банк представлений у цій мережі 17 відділеннями. Станом на 31. 12. 2023 року цієї критична інфраструктура Банку не постраждала [26].

Основне та резервне обладнання Банку, спрямоване на забезпечення діяльності та надання необхідних сервісів клієнтам установи, знаходиться в Києві та Дніпрі та продовжує безперебійну роботу, канали зв'язку працюють без порушень. Для забезпечення безперервного проведення платежів з використанням СЕП НБУ та SWIFT створено резервні майданчики. Здійснено перенесення ключових інформаційних систем Банку в хмарний сервіс Microsoft Azure. Протягом квітня 2024 року Банк планує ввести в експлуатацію додаткове серверне обладнання для збереження критичних систем в окремому наземному ЦОДі.

Ключові завдання Банку на майбутнє : забезпечення безперервної діяльності, відновлення/нарощування кредитного портфелю за рахунок розвитку кредитних програм для населення, малого та мікробізнесу, диверсифікація кредитного портфеля корпоративних клієнтів та розвиток кредитування агросектору в нових регіонах, розвиток дистанційних каналів продажів у всіх сегментах, збереження ринкової частки Банку (насамперед пасивів), контролю ефективності з фокусом на показнику CIR з використанням існуючої інфраструктури та мінімальними інвестиціями [34, с. 77].

Станом на 31 грудня 2023 р. діюча мережа відділень складається з 33 відокремлених підрозділів. Порівняно з 2022 роком мережа зросла на 5 відділень. Зокрема відбувся запуск відділення у м. Ужгород (приміщення якого використовується у тому числі як «резервний» майданчик Банку для роботи «ВСР офісу»). Банк щодня приймає рішення про перелік та режим роботи відділень керуючись питанням безпеки персоналу та бізнес необхідністю. Бізнес та операційні процеси Банку адаптовані з урахуванням воєнних дій та масових відключень електроенергії, що забезпечує можливість здійснення Банком усіх ключових банківських операцій. Банк забезпечив придбання та встановлення генераторів, а також систем супутникового зв'язку Starlink для офісів у Києві та Дніпрі, а також ключових відділень Банку, що дозволяє забезпечувати безперервність діяльності Банку та ключових відділень у разі відсутності електрики, а також неможливості недоступності основних каналів зв'язку [23, с. 88].

Банк не лише ефективно пристосувався до нових реалій, але й продовжує демонструвати стабільний ріст та покращення операційних показників. Це свідчить про високий рівень професіоналізму та стратегічної відповідальності банку в умовах фінансових викликів та невизначеності.

Отже, стратегії поліпшення кредитного забезпечення юридичних осіб вимагають комплексного підходу та активного втручання держави. Різні державні програми можуть відігравати ключову роль у цьому процесі, проте їм також необхідно постійно вдосконалюватися та вирішувати ряд завдань. Такий різноманітний підхід до фінансування може допомогти стимулювати

підприємництво, зменшити фінансові обмеження та сприяти стабільному розвитку малого та середнього бізнесу в Україні. Загалом, тільки взаємодія різних секторів, врахування потреб бізнесу та систематичні зміни у державній політиці можуть створити сприятливе середовище для ефективного кредитування та розвитку підприємництва.

Напрями покращення кредитування юридичних осіб економічного розвитку держави можуть включати в себе наступні стратегії та заходи, що зображені у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Стратегії покращення кредитування юридичних осіб

АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО»

Стратегії	Шляхи рішення
Активний моніторинг та управління портфелем	Банк повинен впроваджувати системи постійного моніторингу кредитних портфелів для раннього виявлення проблемних кредитів. Це дає змогу швидко реагувати на потенційні проблеми та вживати необхідних заходів для мінімізації ризиків.
Реструктуризація заборгованості	Пропонування позичальникам варіантів реструктуризації боргу, що може включати продовження термінів погашення, зниження процентних ставок або часткове списання боргу. Це може допомогти позичальникам зберегти платоспроможність та уникнути дефолту.
Ведення претензійно-позовної роботи.	Стратегія реалізується за рахунок примусового стягнення заборгованості, в тому числі за рахунок звернення стягнення на заставу. Стратегія може реалізовуватись також і з допомогою залучення професійних колекторських агентств для забезпечення більш ефективного стягнення. Власне кажучи, ця стратегія вже є вирішальним заходом «останньої надії» у врегулюванні NPL.
В умовах теперішнього фінансового світу, що динамічно розвивається, також окремо виділити таку стратегію управління NPL, як продаж портфеля проблемної заборгованості або окремих кредитів	Досить часто непрацюючі активи на балансах Банку в ставлять під загрозу інвестиційну привабливість банків та негативно впливають на їхній капітал. Дієвим способом вирішення проблеми непрацюючих активів є їх реалізація, яку банк не може повернути, на користь третіх осіб.

Отже дані і стратегії можуть сприяти покращенню кредитної діяльності в сегменті юридичних осіб та підвищити конкурентоспроможність

БАНКУ в цьому секторі ринку. У контексті сучасної складної політичної та економічної ситуації в Україні, фінансовим установам надто важливо постійно удосконалювати свою діяльність, враховуючи зовнішні виклики та невизначеність. Запропоновані заходи спрямовані на збільшення ефективності кредитної діяльності Банку та виконання його стратегічного завдання - надання кредитної підтримки економіці в умовах воєнного конфлікту. Усунення можливих проблем та вдосконалення процесів кредитування є ключовими для підвищення економіки України.

3.2. Шляхи вдосконалення кредитування юридичних осіб в АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» чинника прискорення економічного розвитку держави

Юридичні особи як суб'єкти підприємницької діяльності в являють собою важливу складову економіки кожної країни. У західних державах, вони забезпечують понад 70% валового внутрішнього продукту та надають робочі місця понад 60% населення. Такі підприємства конкурують на ринку, що сприяє підвищенню якості товарів та послуг.

За останні кілька років розвиток підприємництва в Україні супроводжується негативними факторами, такими як світова криза, спричинена пандемією COVID-19, та повномасштабне вторгнення росії. Це прямо вплинуло на ефективність та успішність їх діяльності, обмежуючи можливості розвитку. Оскільки бізнес-структури не мають достатньої кількості фінансових ресурсів для подолання труднощів, пов'язаних з кризою, вони стають особливо вразливими та потребують різних видів фінансування. Найпопулярнішим з них є кредитування [34, с. 90].

Розглянемо шляхи вдосконалення кредитування юридичних осіб в АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» чинника прискорення економічного розвитку держави в повоєнний період в таблиці 3. 3.

**Шляхи вдосконалення кредитування юридичних осіб в АТ
«БАНК КРЕДИТ ДНІПРО»**

Заходи	Характеристика
Релокація підприємств	Мінекономіки з перших тижнів війни реалізує програму з релокації українських підприємств, що перебувають на території бойових дій. Для цього необхідно юридичній особі подати заявку на переїзд можна через майданчики системи «Прозорро.Продажі». До програми може долучитися будь-яке підприємство з регіонів, що постраждали від бойових дій. Після схвалення заявки, бізнес отримає пакет державної підтримки. З початку війни і станом на 01.10.2023 в Україні за програмою релокації бізнесу в більш безпечні регіони переїхало 840 підприємств. З них 667 вже працюють на новому місці
Розширення механізмів фінансування	Наша країна отримає грантові кошти у розмірі 0,4 млн євро та кредитні фонди у розмірі 7 млн євро від Кредитної установи для відбудови (KfW, Німеччина) для реалізації проєкту «Рефінансування енергоефективних інвестицій малих та середніх підприємств України через фінансовий сектор». Саме допомагає продовження спільного проєкту з KfW, який сприяв створенню системи кредитування українських МСП в національній валюті, фінансованої Європейським Союзом для компенсації збитків від курсової різниці. Цей проєкт дозволив надати фінансування МСП на суму понад 1 млрд гривень. Уряд України залучить цей кредит на 30 років з 10-річним пільговим періодом, а Фонд розвитку підприємництва направить його через банкіпартнери на фінансування юр осіб П в національній валюті, щоб допомогти їм здійснювати інвестиції в енергоефективні заходи в умовах воєнного стану.
Перерозподіл покриття боргових зобов'язань сільгоспвиробників	Кабінет Міністрів України скоротив обсяги державних гарантій для деяких банківкредиторів, які були надані у 2021–2022 роках. Вивільнені ліміти державних гарантій перерозподіляться для часткового покриття боргових зобов'язань з портфелем кредитів чотирьох банків-кредиторів, які надають кредити суб'єктам господарювання мікропідприємництва, малого та/або середнього підприємництва в Україні
Фінансова підтримка з боку держави	Запровадження програми «Доступні кредити 5-7-9%»
Розвиток індустріальних парків	15 липня 2022 р. Президент України підписав прийняті в другому читанні 21 червня законопроекти № 5688 та № 5689 про додаткові податкові та митні пільги для індустріальних парків
POWER BANKING	Створено спільну банківську мережу POWER BANKING, що працюватиме навіть в умовах блекауту. Регулятор разом із системно важливими банками України розробили рішення, що стало спільною відповіддю на виклики, спричинені масованими ракетними обстрілами. Банки стали складовою частиною проєкту української влади із забезпечення незламності та безперервності надання банківських послуг в умовах енергетичного терору

Війна несе за собою серйозні загрози та ризики для юридичних осіб у сфері кредитування. Це проявляється через ряд особливостей. Враховуючи ці особливості, банки та інші кредитори можуть вимагати додаткових гарантій та

перевірок перед наданням кредитів малим та середнім підприємствам у період війни.

Також можуть розвиватися спеціальні програми кредитування або державні ініціативи, спрямовані на підтримку бізнесу в умовах війни. З початку війни, ситуацію в сфері фінансування діяльності підприємств додатково ускладнює криза кредитування, що виникла внаслідок значного зменшення активності банків на відповідному ринку [45].

Зростання кредитних відсоткових ставок та введення обмежень щодо надання кредитів, разом із збільшенням вимог до забезпечення, призвели до значного зменшення обсягу банківських ресурсів, доступних для малого бізнесу. Ці ресурси, які раніше активно використовувалися для фінансування операцій та розширення виробництва, тепер стали менш доступними. У таких умовах дуже важливими стають державні програми підтримки юридичних осіб, оскільки через такі заходи уряд країни допомагає зберегти функціонування бізнесу та збільшує доходи бюджету. Такі програми також дозволяють забезпечити подальшу активність підприємств, яка, в умовах війни, значно зменшилася.

Для розвитку кредитування юридичних осіб у 2020 році Урядом України була запроваджена програма «Доступні кредити 5- 7-9%», яка стала ключовим інструментом (АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО») є активним учасником даної програми кредитування про яку ми розповідали вище [26].

«Доступні кредити 5- 7-9%», яка стала ключовим інструментом Зростання ризику Війна супроводжуються нестабільністю, неспокоєм та економічною неухважністю. Це призводить до зростання ризику для банків, які можуть бути більш обережними при наданні кредитів. Зміна фінансових умов Війна призводить до зміни валютних курсів, інфляції та інших фінансових показників. Це може ускладнити управління фінансами для малих та середніх підприємств та збільшити їх фінансові витрати. Зміна у попиті та пропозиції Під час війни може відбуватися зміна у попиті на товари та послуги, а також у пропозиції ресурсів. Це може вплинути на рентабельність бізнесу та його спроможність погашати кредити.

Війна призводить до обмежень на фінансування та обмежень на оборот грошей. Це може зробити важчим отримання кредиту для малих та середніх підприємств. Витрати на захист інтересів Під час війни юридичним особам може доводитися збільшувати витрати на захист своїх активів та інтересів. Це може вплинути на їх здатність до сплати кредитів. Фінансування для суб'єктів малого та середнього бізнесу, щоб надати антикризову підтримку під час карантину в 2020-2021 роках та під час повномасштабних військових дій в 2022 році.

Протягом часу дії програми уряд кілька разів вносив корективи до неї. На початку, метою програми було фінансування інвестиційних проєктів бізнесу, а головним критерієм для участі було створення нових робочих місць. Наприкінці програма розширила своє покриття, включаючи можливість рефінансування кредитів за нижчими або навіть нульовими відсотковими ставками. Цей крок допоміг запобігти кризі неплатежів у банківському секторі під час кризи, спричиненої пандемією Covid-19 [40, с. 70].

Протягом повномасштабної війни у 2022- 2023 роках, Державна програма «Доступні кредити 5-7-9%» стала надзвичайно важливою для корпоративного фінансування підприємств, особливо в контексті сповільнення банківського кредитування на ринкових умовах. Наприкінці грудня 2023 року, приблизно 40% чистого гривневого кредитного портфеля українських банків складала кредити за пільговими ставками, наданими в рамках цієї програми. Згідно з висловлюванням голови Фонду розвитку підприємництва, протягом часу повномасштабної війни, 90% нових кредитів для бізнесу були видачі в межах цієї Програми. Кредитів «5-7-9%».

Програми доступного банківського кредитування. Програма “Доступні кредити 5-7-9 %” надає можливість малому та середньому бізнесу отримати вигідний кредит для розвитку та відновлення своїх робочих потужностей. А програма “єОселя” є механізмом зростання інвестиційної діяльності у галузі будівництва, що впливає на зростання державної економіки. Завдяки їй громадяни України можуть отримати житло за доступними умовами. Крім того, це є ознакою того, що населення буде залишатись жити та працювати в Україні.

З метою оптимізації функціонування банківської системи, НБУ були прийняті певні рішення та обмеження. Зокрема, йдеться про зниження облікової ставки з 25 % до 14,5 %, що позначилось на стабільності банківської системи, підвищення доступності кредитів для підприємств і громадян, сповільнення інфляції, що сприяє збереженню привабливості гривневих інструментів для заощаджень. Крім того, пом'якшення валютних обмежень та повернення до гнучкого курсоутворення. Попри складні умови функціонування та виснаження економіки, банківські установи надалі працюють та надають якісно свої послуги.

Загалом, банківське кредитування має перспективи щодо розвитку. Як очікується, у 2025 році відбудеться збільшення попиту на кредитування як з боку фізичних так і юридичних осіб.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження кредитування юридичних осіб як чинника прискорення економічного розвитку держави сформульовано наступні висновки.

1. Досліджено теоретичні засади банківського кредитування юридичних осіб. Було розглянуто економічні теорії походження поняття кредитування. У результаті аналізу економічних теорій походження кредиту та вивчення думок вчених – економістів, щодо сутності кредиту, як економічної категорії з'ясовано, що кредит це будь-яке зобов'язання банку надати певну суму грошей, будь-яка гарантія, будь-яке зобов'язання придбати право вимоги боргу, будь-яке продовження строку погашення боргу, яке надано в обмін на зобов'язання боржника щодо повернення заборгованої суми, а також на зобов'язання на сплату процентів та інших зборів з такої суми.

Банки враховують ряд факторів для забезпечення успішності надання кредитів юридичним особам.

2. Визначено сутність та особливості функціонування кредитування юридичних осіб та принципів його організації, правильне їх використання на практиці має важливе значення для ефективної діяльності банку. На сьогодні однією з головних проблем, які склалися у нас в країні пов'язаних з військовою агресією росії та скорішою перемогою над агресором, є проблема розвитку економіки (особливо юридичних осіб до яких відноситься малий та середній бізнес).

3. Зазначено, що саме юридичні особи створюють більшу частину валового внутрішнього продукту в країнах з розвиненими ринковими відносинами за рахунок таких переваг, як портативність, здатність швидко адаптуватися до змін попиту клієнтів, гнучкість, раціональна організаційна структура, ефективність у розробці нових продукція невеликими партіями, низькі експлуатаційні витрати показали свій високий потенціал у наданні можливостей подолання світової фінансової кризи, забезпечення зайнятості населення та сприяння росту виробництва.

Завдяки залученню широкої громадськості юридичні особи у країні сприяє розширенню соціальної бази реформ і, таким чином, служить активному формуванню суспільства середнього класу, відкриває простір для вільного вибору економічної діяльності, послаблення соціальної напруженості та демократизацію ринкової економіки.

4. Досліджено фінансовий стан АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО» за період з 2021 по 2023 рік. Можна зробити висновок, що банк демонструє стійке зростання та розвиток, незважаючи на значні коливання в окремих статтях балансу та звіту про фінансові результати. Збільшення власного капіталу та загальної суми зобов'язань свідчить про розширення операційної діяльності та підвищення довіри з боку клієнтів і кредиторів.

5. Проаналізовано, що на 31 грудня 2021 грудня було надано кредитів суб'єктам господарювання 7086691 млн грн (2022 р.: 3924130 млн грн.) далі ці дані у 2023 році вони стали зменшувати становили (4310613 млн грн) абсолютна величина становить (-- 2776078 млн грн) темп приросту (- 39,17%).

Кредити фізичним особам на 31 грудня 2021 року було видано 1211468 млн грн у порівнянні з 2023 роком (4310613 млн грн) абсолютне відхилення становить (--2500459 млн грн), темпи приросту (- 23,97 %).

Кредити органам державної влади видані у 2021 році становлять 355151 млн грн (4,09%), за 2023 рік 4402975 млн грн, абсолютне відхилення становить 85146 млн грн

Варто відзначити, що у 2022 році відбулося зменшення обсягу кредитів, які надавалися юридичним особам, зменшившись на 1 169 744 тис. грн. Однак не зважаючи на це, величина кредитного портфеля зросла на 9 423 306 тис. грн., завдяки збільшенню обсягу кредитів для юридичних осіб.

Протягом аналізованого періоду періоду Банк припинив визнання кредитів суб'єктам господарювання та фізичних осіб внаслідок їх модифікації і отримав прибуток у сумі 4 754 тис. грн. (2022 р.: 219 тис грн), який відображено за статтею «Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю» звіту

про прибутки і збитки та інший сукупний дохід. Нижче наведений аналіз валової балансової вартості за стадіями знецінення за станом на 31 грудня 2023 року:

6. Доведено, що значне зростання процентних доходів, хоча й супроводжується підвищенням процентних витрат, вказує на успішне розширення кредитування. Водночас, зміни в структурі витрат, зокрема збільшення витрат на виплати працівникам та процентних витрат, підкреслюють необхідність ефективного управління витратами для підтримання фінансової стабільності.

Загалом, фінансові результати свідчать про позитивну динаміку розвитку банку, але також вказують на важливість контролю за витратами та управління ризиками для забезпечення довгострокової прибутковості та стабільності.

7. Викладено основні напрями розвитку кредитування юридичних осіб як чиннику розвитку економічного становища країни.

- релокація підприємств, що призведе до реалізації програми з релокації українських підприємств, що перебувають на території бойових дій. Для цього необхідно юридичній особі подати заявку на переїзд можна через майданчики системи «Прозорро.Продажі». До програми може долучитися будь-яке підприємство з регіонів, що постраждали від бойових дій. Після схвалення заявки, бізнес отримає пакет державної підтримки. З початку війни і станом на 01.10.2023 в Україні за програмою релокації бізнесу в більш безпечні регіони переїхало 840 підприємств. З них 667 вже працюють на новому місці ;

- перерозподіл покриття боргових зобов'язань сільгоспвиробників, наша країна отримає грантові кошти у розмірі 0,4 млн євро та кредитні фонди у розмірі 7 млн євро від Кредитної установи для відбудови (KfW, Німеччина) для реалізації проекту «Рефінансування енергоефективних інвестицій малих та середніх підприємств України через фінансовий сектор».

- участь банку в різноманітних програмах фінансування юридичних осіб, а саме програми доступного банківського кредитування. Програма «Доступні кредити 5-7-9 %» надає можливість малому та середньому

бізнесу отримати вигідний кредит для розвитку та відновлення своїх робочих потужностей. А програма “єОселя” є механізмом зростання інвестиційної діяльності у галузі будівництва, що впливає на зростання державної економіки. Завдяки їй громадяни України можуть отримати житло за доступними умовами. Крім того, це є ознакою того, що населення буде залишатись жити та працювати в Україні. З метою оптимізації функціонування банківської системи, НБУ були прийняті певні рішення та обмеження. Зокрема, йдеться про зниження облікової ставки з 25 % до 14,5 %, що позначилось на стабільності банківської системи, підвищення доступності кредитів для підприємств і громадян, сповільнення інфляції, що сприяє збереженню привабливості гривневих інструментів для заощаджень. Крім того, пом'якшення валютних обмежень та повернення до гнучкого курсоутворення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Банківська система : підручник / за ред. М. І. Крупки. 2-ге вид., переробл. і доповн. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. 524 с.
2. Барна М.Ю., Руцишин Н.М. Стан і тенденції розвитку банківської системи в контексті структурного реформування національної економіки України. Науковий журнал “Наукові горизонти”. 2020. Т. 23. № 12. С. 84–98.
3. Бегун С. Особливості аналізу фінансового стану підприємства в умовах воєнного стану. Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки. 2023 С. 36–42.
4. Вовчак О. Д., Сенищ П. М., Антонюк О. І. Банківське кредитування малого підприємництва в Україні : монографія. Київ: УБС НБУ, 2019. 190 с.
5. Вовк В. Я Кредитування і контроль : навч. посіб . Київ : Знання, 2019. 463 с.
6. Габбард Р. Глен. Гроші, фінансова система та економіка : підруч. / пер. з англ. ; наук. ред. пер. М. Савлук, Д. Олесневич. Київ : КНЕУ, 2004. 889 с.
7. Гроші та кредит: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка» всіх спеціалізацій / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: М.М.Дученко, Ю.О.Єрешко, О.А. Шевчук. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 108 с.
8. Гудзь Т. П. Моніторинг сучасних тенденцій розвитку банківської системи України та врахування його результатів у наглядній роботі. Науковий вісник РУЕТ: Economic Sciences, 2019. №3 (81). С.102-110.
9. Історія економічних вчень: навч. посіб. / За ред. В. В. Кириленка. Тернопіль: „Економічна думка”, 2023. 233 с.
10. Золотих І. Б. Історія економічних вчень : навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2022. 186 с.
11. Кобилецький В.Р. Рентабельність. Сутність та показники. Онлайн-журнал "Financial Analysis online". URL: <https://analizua.com/metodyka-rozrakhunku-2/229-rentabelnist> (дата звернення: 16.12.2024).

12. Кобилецький В.Р. Коефіцієнт оборотності власного капіталу. Онлайн-журнал "Financial Analysis online". URL: <https://analizua.com/slovnik-ekonomichnikh-terminiv/300-pokaznik-oborotnosti-vlasnogo-kapitalu> (дата звернення: 23.12.2024).
13. Кобилецький В.Р. Коефіцієнт фінансової стійкості. Онлайн-журнал "Financial Analysis online". URL: <https://analizua.com/slovnik-ekonomichnikh-terminiv/349-koefitsient-finansovoji-stijkosti> (дата звернення: 23.12. 2024).
14. Кобилецький В.Р. Коефіцієнт фінансової автономії (Коефіцієнт фінансової незалежності). Онлайн-журнал "Financial Analysis online". URL: <https://analizua.com/slovnik-ekonomichnikh-terminiv/346-pokaznik-finansovoji-avtonomiji-pokaznik-finansovoji-nezalezhnosti>(дата звернення: 23.12.2024).
15. Коваленко В. В. Управління ризиком ліквідності банків в умовах фінансової нестабільності. Ефективна економіка. 2020. №7. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/7_2020/14.pdf(дата звернення: 12. 12..2024).
16. Колесніченко В.Ф. Гроші та кредит.: навч. посіб Харків: Вид. ХНЕУ, 2019. 370 с.
17. Ларіонова К. Л., Донченко Т. В. Управління ліквідністю банків України в сучасних умовах : нормативний аспект. Вісник Хмельницького національного університету. 2020. №2. С. 76–82.
18. Лозінський Р.С., Сирчин О.Л. Особливості кредитування юридичних осіб банками України. Молодий вчений. №4 (44) квітень, 2023. С. 689-693. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/4/161.pdf>(дата звернення: 12. 12..2024).
19. Мельник Т. В. Оцінка впливу чинників, залежних від монетарного регулювання та макроекономічного середовища, на розвиток банківської системи. Причорноморські економічні студії, 2021. №39 (2). С.78-83.
20. Наглядова статистика НБУ. 2024. URL <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>. (дата звернення 16. 12. 2024)

21. Національний банк України: веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 12. 12. 2024).
22. Нікіфоров П.О., Ткач А.В. Банківське кредитування підприємств в Україні: сучасні тенденції та шляхи вдосконалення. Finance and credit: Proceedings of the 8th International Scientific and Practical Conference «Global and Regional Aspects of Sustainable Development» (Copenhagen, Denmark, March 26–28, 2023) С. 118–121.
23. Нечипоренко А.А. Економічна суть банківського кредиту та кредитних відносин Науковий погляд у майбутнє: наук. журн., 2017. URL: <https://www.scilook.eu/index.php/slif/article/view/slif05-05-036>(дата звернення: 12. 12..2024).
24. Нянько В., Нянько Л., Нянько В. Банківська система за воєнного стану та у післявоєнному відновленні України. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична. Випуск 35/2022.
25. Огляд банківського сектору. Листопад 2024. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Banking_Sector_Review_2024-11.pdf (дата звернення: 16. 12. 2024).
26. Офіційний сайт БАНК КРЕДИТ ДНІПРО URL <https://credidnepr.com.ua/> (дата звернення 16. 12. 2024).
27. Пармаклі Д.М., Філіппова Д. М. Добрянська Н. А. Історія економічних вчень: навч. посіб. Одеса, 2018. - 113 с. DOI 10.5281/zenodo.2600825
28. Про банки та банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 № 2121-III URL : https://zakononline.com.ua/documents/show/210283___591011 (дата звернення: 12. 12..2024).
29. Про національний банк України: Закон України від 20.05.1999 № 679- XIV : URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14/page#Text> (дата звернення 16. 12. 2024).

30. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні : Закон України від 22.03.2012 р. № 4618-VI : редакція від 05.10.2024 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text> (дата звернення: 12. 12..2024).

31. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні : постанова НБУ від 21.04.2023 р. № z0841-01. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01/page#Text>. (дата звернення: 12. 12..2024).

32. Погореленко Н. П., Лютий М. М. Діагностика умов функціонування банківської системи України. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки», 2019. №33. С.198-204.

33. Сисоєва Л. А., Черкашина К. Ф. Гроші і кредит у схемах і таблицях : навч. посіб. Київ: Університетська книга, 2023. 245 с.

34. Стратегія Національного банку України. Національний банк України. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_NBU.pdf?v=4. (дата звернення 12. 12. 2024)

35. Тохтамиш Н.І., Курденко О.В., Шарко С.М. Економічна безпека підприємства в контексті цифрового розвитку: нові можливості та загрози. Функціонування соціально-економічних систем в контексті цілей сталого розвитку: колективна монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. Т. В. Полозової. Харків: ХНУРЕ, 2023. С. 386–395

36. Химич І. Г., Винник Т. М., Тимошик Н. С. Аналіз кредитування бізнесу в умовах війни: державні програми підтримки. Соціально-економічні проблеми і держава (електронний журнал). Вип. 1 (28).- 2023. С. 30-41. URL <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2023/23kihdp.pdf> (дата звернення 16. 12. 2024).

37. Федорчук В. Terra incognita української економіки. чотири висновки з дослідження середнього бізнесу інституту економічних досліджень – forbes.ua. Forbes.uaБізнес, мільярдери, новини, фінанси, інвестиції, компанії. URL: [https://forbes.ua/business/terra-incognita-](https://forbes.ua/business/terra-incognita-ukrainskoi-ekonomiki-chotiri-) ukraïnskoi-ekonomiki-chotiri- 49

visnovki-z-doslidzhennya-serednogo-biznesu-institutu-ekonomichnikh-doslidzhen31012024-18884 (дата звернення: 12. 12. 2024).

38. Фінанси : підручник / за ред. О. Я. Стойка. 2-ге вид. перероб. і доп. Житомир : Поліський університет, 2024. 317 с.

39. Фінанси : навч. посіб. / за ред. С. П. Стеценко. Київ : КНУБА, 2024. 192 с.

40. Фонд розвитку підприємництва. UR <https://bdf.gov.ua/> (дата звернення 12. 12. 2024).

41. Чиж Н.М., Урбан О.А., Дзямучич М. І. Перспективи нарощення кредитування в Україні. Економічний форум. 2021. Т. 1, № 3. С. 139–144. URL: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2021-3-20> (дата звернення: 12. 12. 2024).

42. Уряд пролонгував пільгові кредити для аграріїв на пів року (2024). URL: <http://ukurier.gov.ua/uk/news/uryad-prolonguvav-pilgovi-krediti-dlya-agrariyiv-n/> (дата звернення 12. 12. 2024)

43. Ушакова О.А. Банківські операції : навч. посіб.; Нац. ун-т вод. госпва та природокористування, Відокремл. структур. підрозділ «Рівнен. фах. 100 техн. коледж Нац. ун-ту вод. госп-ва та природокористування. Рівне: НУВГП, 2021. 226 с

44. Шпанель-Юхта О. Особливості банківського кредитування в умовах війни. Економіка та суспільство. 2022. № 45. URL: [file:///C:/Users/Пользователь/Downloads/2002-Текст%20статті-1925-1-10-20230112%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/Пользователь/Downloads/2002-Текст%20статті-1925-1-10-20230112%20(3).pdf)

45. Roger Leroy Miller, David D. Van Hoise. Modern money and banking / Transl. from English , 2000.